

motor *føreren*

Nr. 2 - 2023

Bra for sikkerheten, ikke for bilen din **Vask bort saltet!**

SIDE 10

Bra for trafikksikkerheten?

Advarte mot bøtesatser

SIDE 4

Mye blandingsrus i ulykker

SIDE 6

50 påskenøtter

SIDE 32

Sommerdekkene

SIDE 16

veng
BILDELER

Lørenfaret 1 B
0580 OSLO
Tlf. 23 18 08 80

BRØDRENE MYHRE
BRØNNBORING
SPESIALBORING

Hadelandsveien 841
3520 JEVNAKER
Tlf. 32 11 44 80

Ps Anlegg

Vik 3
4885 GRIMSTAD
Tlf. 950 03 333

Trosby Båt og Motor Trosby Motorverksted

3960 STATHELLE
Tlf. 35 96 39 20

TAXI 03550
ROMERIKE

GRENLAND HAVN

Strømtangvegen 39
3950 BREVIK
Tlf. 35 93 10 00

JAG
er som du.

Schweigaardsgate 14
0134 OSLO
Tlf. 962 09 666

Grefsen Eiendom AS

Henrik Bulls veg 48
2069 JESSHEIM
Tlf. 63 98 64 00

TURHUS
MASKIN AS 3550 GOL
Tlf. 35 93 10 00

Eidsvoll Trafikkskole A/S

Lars Tønsagers v 2, 2080 EIDSVOLL
Tlf. 63 96 47 20

Birkeland Elektro A.S.

Støget 74
4760 BIRKELAND
Tlf. 37 27 61 08

Linneruds Biltransport AS

Finstadvegen 217
2072 DAL
Tlf. 905 45 735

Norspray AS

Maskinveien 10
4033 STAVANGER
Tlf. 51 22 07 00

Opplæringskontoret for service og samferdsel

Gneisveien 12
2020 SKEDSMOKORSET
Tlf. 22 25 75 03

Møre og Romsdal fylkeskommune
Samferdselsavd.
Fylkeshuset, 6404 MOLDE
Tlf. 71 28 00 00

Bertel Steen
avd. Molde
Gammelseterlia 4
6422 MOLDE
Tlf. 71 24 93 00

Asplund Transport AS

Eidsbotnvegen 49
7603 LEVANGER
Tlf. 950 33 472

Nonslid Bilservice AS

Skjoldavikvegen 178
5574 SKJOLD
Tlf. 52 76 21 00

Sola Bobil AS

Vestre Svanholmen 15,
Forus
4313 SANDNES
Tlf. 51 69 02 00

AS Elektro

Skeivegen 49
6650 SURNADAL
Tlf. 71 66 23 52

VIKING Nyland Maskin AS

Gamlevegen 1
6826 BYRKJELO
Tlf. 957 06 000

exacta
Autorisert regnskapsførerselskap

Dyrmyrgata 4
3611 KONGSBERG
Tlf. 926 30 300

Austad Elektro AS

Smedveien 1B
3750 DRANGEDAL
Tlf. 476 50 777

Beck Oljesenter AS

Industrivegen 20
2850 LENA
Tlf. 61 16 34 18

FINNÅS KRAFTLAG

5430 BREMNES
Tlf. 53 42 89 00

REGNSKAPSTEAM
KONGSBERG AS

Gamlev 6, 3550 GOL
Tlf. 905 05 704

Motorsenteret Heidal AS

Ysterivegen 5
2676 HEIDAL
Tlf. 61 23 34 00

NorthSea Terminal AS

Tangenvegen 40
3950 BREVIK
Tlf. 35 57 37 50

Fjellgutta AS

Høyfjellssenteret
Fageråsen
2420 TRYSIL
Tlf. 480 44 999

Lena & Centrum Trafikkskole AS

Vallevegen
2850 LENA
Tlf. 61 16 14 50

Fjellheim Brønnboring AS

Lausgardsvegen 40
2860 HOV
Tlf. 61 12 23 26

Bil-Spesialisten AS

Bakkane 4
6220 STRAUMGJERDE
Tlf. 908 56 801

Norefjell Hyttetservice

Skinnestoppen 9
3535 KRØDEREN
Tlf. 901 47 300

Advokatfirmaet Jon Reidar Aae AS

Orkdalsveien 53
7300 ORKANGER
Tlf. 72 48 79 90

Norges Trafikkskoleforbund

Leif Tronstads plass 6
1337 SANDVIKA
Tlf. 22 62 60 80

Høybråten Glasservice AS

Micheletveien 54
1053 OSLO
Tlf. 920 23 503

UniProtect

Reinsvegen 50
5643 STRANDVIK
Tlf. 56 58 16 49

Utne Transport AS

Statsmin Torps v 49
1722 SARPSBORG
Tlf. 69 13 72 3

Sole AS

3359 EGGEDAL
Tlf. 32 71 17 00

Active Services AS

Sagaveien 66C
1555 SON
Tlf. 930 04 146

Refsland Transport AS

Marknesvingen 9
4052 RØYNEBERG
Tlf. 918 30 961

HAMAR PUKK&GRUS
Rudshøgda Pukkverk as

REMA 1000 FLEKKEFJORD

Tlf. 38 32 47 00

NorDan

Stasjonsveien 46
4460 MOI
Tlf. 51 40 40 00

Brødrene Henriksen Transport AS

Lyngbakkvegen 40
3736 SKIEN
Tlf. 411 33 300

06000

VIKING
www.vikingredning.no

Audi quattro
Gumpens Auto Øst AS
4636 KRISTIANSAND S
Tlf. 24 03 47 50
www.audi.no

GRENLAND HAVN

Strømtangvegen 39
3950 BREVIK
Tlf. 35 93 10 00

Innhold nr 2-2023

- 3** MA-hjørnet
- 4** Advarte mot bøtesatser
- 6** Mye blandingsrus
- 8** Hvor langt rekker elbilene?
- 10** Mye salt på norske veier
- 12** Slik sikrer du hengerlasten
- 14** VR-briller i undervisningen
- 16** Mange dårlige sommerdekk
- 18** Band med antirus-sanger
- 20** Alkobommer i Sverige
- 21** Nordmenn frykter fyllekjører
- 22** Husker du Peugeot 205?
- 24** Intervjuet: Kristian Smoge
- 28** Test: JAC E-JS4
- 32** Påskesnøtter
- 34** MA-medlem
- 38** Ung i trafikken
- 42** Kryssord

MA-hjørnet

Jeg velger meg april

Påskeferie og vårfornemmelser. Å kjenne på gleden over at hele den lyse årstiden ligger der og venter. Sommerferie som planlegges. En vårpuss på bilen. Om det brått kommer et snøfall er det borte igjen neste dag. Det sildrer i bekker og drypper fra tak. Og fuglene kvitrer i vilden sky. Det er lov å glemme verdens elendighet innimellom, og heller sette seg i solveggen, skrelle en appelsin og bare være til.

I denne utgaven av Motorføreren finner du noe for enhver smak. Planlegger du innkjøp av nye sommerdekk til bilen bør du ta en titt på dekktesten. Her er det store forskjeller, viser det seg. Ikke overraskende ser man at pris og kvalitet henger nøye sammen.

Som vanlig kan vi by på variert bilstoff, og mange vil nok kjenne på litt nostalgi når de leser artikkelen om snertne Peugeot 205, en kjempepopulær bil på 80- og 90-tallet.

Dessverre kommer vi ikke utenom ruspåvirket kjøring denne gangen heller. En undersøkelse viser at det nordmenn frykter aller mest i trafikken er nettopp å møte en fyllekjører. Foruroligende er det å lære om resultatene fra studien som viser at ulykkesinvolverte førere som tester positivt for cannabis, ofte har alkohol eller andre narkotiske stoffer i blodet i tillegg. Politiet er bekymret, og UP-sjefen sa i en uttalelse i februar at det ser ut til å være en økning i blanding av rusmidler, det være seg medikamenter, alkohol og narkotiske stoffer.

Men vi har også gode nyheter, blant annet kan vi tilby flere nye medlemsfordeler! Fram mot sommeren håper vi å få landet enda noen til. Dessuten har vi, tradisjonen tro, laget påskequiz som kan utfordre hjernen litt hvis tilværelsen skulle bli for dorsk. Vær så god!

Med tittelen jeg valgte, synes jeg du fortjener hele det feiende vårdiktet av salig Bjørnstjerne Bjørnson. Dette skrev han i 1869:

*Jeg velger meg april
I den det gamle faller,
i den det ny får feste;
det volder litt rabalder, -
dog fred er ei det beste,
men at man noget vil.*

*Jeg velger meg april,
fordi den stormer, feier,
fordi den smiler, smelter,
fordi den evner eier,
fordi den krefter velter, -
i den blir somren til!*

Nyt de lyse dagene - til fots, på ski eller på hjul! God påske!

Elisabeth

**Elisabeth Fjellvang
Kristoffersen**
generalsekretær

UTGIVER
MA – Rusfri Trafikk
v/ generalsekretær Elisabeth Fjellvang Kristoffersen
REDAKTØR
Jøran Ledal
Kontakt: +47 932 45 009 // ledal@me.com
ANNONSER
Faktureringservice Sør AS:
+47 32 24 44 33 // faktserv@faktserv.no

ADRESSER OG EPOST
Besøksadresse: Dronningens gate 6, 0152 Oslo
Postadresse: Pb 752, Sentrum, 0106 Oslo
Telefon: +47 22 47 42 00
E-post: ma@marusfritrafikk.no
Hjemmeside: www.marusfritrafikk.no

MEDLEMSSERVICE/ABONNEMENT
Tlf. 22 47 42 00

TRYKK
Mercur Grafisk AS, Pb 25, 0901 Oslo
ISSN 0027-2213 (trykt utg.)
ISSN 2535-4639 (online)

KONTORTID
Mandag-fredag: 09.00–14.30

UNG I TRAFIKKEN
v/ daglig leder Stig Eid Sandstad
Telefon: +47 909 64 646
Epost: post@ungitrafikken.no
Hjemmeside: www.ungitrafikken.no

Ung i trafikken

**motor
føreren**

Urimelig kostbar lærepenge?:

Advarer mot bøtesatser

Bøtesatsene i trafikken har økt med hele 30 prosent, til tross for kraftige protester i høringsrunden. Høyesterettsadvokat Anders Brosveet mener man ikke bør godta forelegget, men heller ta saken inn for retten.

Av Silje Bjørnstad og Jøran Ledal

Bøtesatsene for forenklede forelegg i trafikksaker gjorde et kraftig hopp i februar. Dette skjedde bare et drøyt år etter at satsene sist ble oppjustert. De nye satsene kan bli en svært kostbar lærepenge. For eksempel koster det nå 9.700 kroner å kjøre på rødt lys eller å trykke på mobilen mens man kjører. Blir du tatt i 21 km/t over fartsgrensen i 80-sonen, er boten på 9.100 kroner.

Regjeringens begrunnelse for å sette opp satsene, var at det generelt antas å ville ha en forebyggende effekt, som kan gi økt trafikksikkerhet og færre trafikkkulykker på norske veier. Denne oppfatningen deler ikke alle, selv ikke organisasjonene som setter trafikksikkerheten aller øverst.

UP-sjef Knut Smedsrud mener det ikke finnes nok kunnskap til å hevde at enda

høyere bøter gir bedre trafikksikkerhet.

– Er den preventive effekten stor nok til å forsvare så høye bøtesatser? Det vet vi ikke nok om, svarte han i en uttalelse til NRK. Smedsrud frykter at konsekvensen av de høye bøtene vil bli at flere bestriker forelegget, og at saken dermed kan havne i rettssystemet.

– Det vil bli mer ressurskrevende. Forenklet forelegg skal jo få unna en sak på en enkel og ressursbesparende måte, sier UP-sjefen.

– Ikke godta forelegget

Og hvis klientene til høyesterettsadvokat Anders Brosveet i Elden Advokatfirma følger rådet fra sin advokat, er det nettopp dette som kan komme til å skje. Brosveet reagerer nemlig sterkt på de nye bøtesatsene, og i et intervju med

TV2.no peker han på at det skal være forholdsmessighet mellom forseelse og bøtesats. Hans oppfatning er at de nye satsene mest av alt bærer preg av at regjeringen vil kreve inn mest mulig penger.

– Regjeringen må gjerne fastsette urimelig høye satser for forenklede forelegg, men hvis trafikanten avslår å vedta forelegget, skal boten utmåles av retten etter vanlige prinsipper for straffutmåling. Og domstolene plikter å utmåle forholdsmessige bøter, uavhengig av hva departementet vedtar av satser, sier Brosveet som anbefaler de som mener bøtene er for høye, til ikke å godta forelegget, men heller ta saken inn for retten.

Den erfarne advokaten utelukker ikke at Høyesterett kan komme til å avvise de

nye bøtesatsene som uforholdsmessige.

– Satsene for forenklete forelegg er kun bindende for politiet som har fått delegert myndighet til å avgjøre saker på stedet, gjennom forenklet forelegg. Dersom en politijurist skal skrive ut et forelegg, eller en domstol skal utmåle en bot, skal de utmåle boten i samsvar med rettspraksis fra Høyesterett, ikke ut fra departementets satser.

For strengt

De kraftige økningene har altså resultert i sterke reaksjoner, og flere aktører har sagt klart ifra om hva de mener om de nye bøtesatsene. I tillegg til UP-sjefen har både Trygg Trafikk og Norsk Lastebilieierforbund (NLF) uttrykt skepsis til økningen.

Trygg Trafikk skrev dette i sitt hørings-svar til departementet.

“Norge har allerede i dag høye bøtesatser i internasjonal sammenheng. Mye tyder derfor på at en ytterligere økning på 30 prosent ikke vil ha ønsket trafikksikkerhetseffekt. Tvert imot er det fare for at befolkningen vil oppleve et slikt nivå som urimelig”, skrev organisasjonen i sitt hørings-svar til Samferdselsdepartementet.

Enig med Trygg Trafikk

Vår egen generalsekretær, Elisabeth Fjellvang Kristoffersen, sier at hun deler oppfatningen til Trygg Trafikk:

– Vi må gjøre alt vi kan for å øke sikkerheten i trafikken, men samtidig bør vi være nokså sikre på at vi velger tiltakene som faktisk virker. Hvis oppfatningen blant trafikantene blir at bøtene stadig økes for å balansere politikernes budsjetter, så risikerer vi at respekten og forståelsen for trafikksikkerhetsarbeidet blir mindre. Det er en uheldig og uønsket utvikling, sier Fjellvang Kristoffersen.

– «Uforståelige»

Administrerende direktør i Lastbilieierforbundet, Geir A. Mo, mener de nye bøtene er “uforståelige”.

– Argumentet for å holde bøtene på høyt nivå, er å opprettholde dens preventive effekt. Høringsnotatet var forenklet og overfladisk, i tillegg til at det manglet analyse av effektene av de hittil iverksatte oppjusteringene. Dette finner vi svært underlig og kritikkverdig, skriver Mo i pressemelding.

Han mener de nye trafikkbøtene vil føre til at man straffer unødvendig, og påpeker at NLFs medlemsbedrifter allerede opplever at dagens bøtesatser er svært strenge.

– Dette av den enkle grunn at bøtenivå-

UENIG: Ifølge UP-sjef Knut Smedsrud er det ikke godt nok dokumentert at enda høyere bøtesatser virker preventivt.

UØNSKET UTVIKLING: Generalsekretær Elisabeth Fjellvang Kristoffersen frykter at respekten for trafikksikkerhetstiltakene kan avta.

et for mange forseelser anses allerede som svært høyt. Vi er derfor ikke sikre på hvilken effekt økte bøtesatser vil ha for trafikksikkerheten, samtidig som de vil stå i fare for å bli så høye at de mister sin legitimitet blant trafikantene, sier Mo.

Den administrerende direktøren sier økningen handler om å få inn mer penger til statskassen, og at den påståtte effekten ikke er dokumentert.

Riksadvokaten er kritisk

Også Advokatforeningen har vært kritiske til å heve bøtesatsene for trafikkkorsetninger med 30 prosent, og mener at bøtene ville ha liten annen effekt enn å tilføre statskassen om lag 241 millioner kroner.

Riksadvokaten var, i likhet med flere andre høringsinstanser, negativ til økningen i bøtesatsene, og i et utdrag fra høringsuttalelsen står det følgende:

“Slik høringen er opplyst nå, kan riksadvokaten ikke slutte seg til forslaget

om å øke bøtesatsene for forenklete forelegg. Etter riksadvokatens syn er det grunn til å stille spørsmål ved den begrunnelsen som forslaget støtter seg på.”

- Forebyggende tiltak

Statssekretær Geir Indrefjord (Sp) i Jus- og beredskapsdepartementet forsvaret de nye bøtesatsene. Han mener det var riktig å innføre de nye bøtesatsene, på tross av kritikken i forkant.

– At flere holder fartsgrensa, bidrar til å få ned antall drepte og hardt skadde i trafikken, har han uttalt til NRK.

– Jeg tror det er klokt å fatte beslutninger ut fra den kunnskapen vi har. Vi vet at fart dreper og at økonomiske insentiver ofte virker.

Norges Trafikkskoleforbund og Yrkestrafikkforbundet er blant dem som var positive til de foreslåtte endringene.

“Norges Trafikkskoleforbund ser nødvendigheten av oppjusteringen i forhold til etterlevelsen av bestemmelsene. Valg av lavere hastighet i en gitt trafikksituasjon kan være avgjørende for sikkerheten til alle involverte. Hvis en ytterligere oppjustering av dagens bøtesatser kan være en medvirkende årsak til færre fartsovertredelser, så mener vi dette er et aktuelt tiltak”, skrev forbundet i sitt hørings-svar.

Yrkestrafikkforbundet skriver at trafikksikkerhet er svært viktig for deres medlemmer, og at de mener en økning av bøtesatser kan virke preventiv mot sjåførere som kjører over tillatt fartsgrense.

Blir stående

Statssekretær Indrefjord sier de nye satsene vil bli stående.

– Det har dessverre vært en negativ utvikling i antall drepte i trafikken. 118 mennesker ble drept i trafikken i Norge i 2022, en økning på nesten 50 prosent fra året før. Dette er alvorlig for alle som mister nære og kjære i ulykker, og for samfunnet og fellesskapet, opplyser statssekretæren til Motorføreren.

– Jeg tror folk flest er opptatt av at det skal være trygt å ferdes i trafikken. Dersom man kjører litt for fort, får man nå et forelegg på 1100 kroner. Det som utløser de høyeste foreleggene, er alvorlige fartsovertredelser som kan utgjøre en betydelig risiko. Regjeringen mener det er riktig at vi som samfunn og fellesskap, signaliserer tydelig at det å kjøre langt over fartsgrensen er alvorlig og noe vi ønsker mindre av, avslutter Geir Indrefjord.

Mye blandingsrus blant TH

En ny studie fra Oslo universitetssykehus HF viser at blodprøver av førere som har vært involvert i trafikkulykker og testet positivt for cannabis, ofte også har andre rusmidler i blodet.

Av Nils Erik Gyland

Bruk av cannabis er forbudt i Norge. I 2022 oppga 5,5 prosent i aldersgruppen 15 – 64 år at de hadde brukt cannabis det siste året. Dette er betraktelig lavere enn i mange andre land som Spania og Italia, der andelen har ligget på litt over 10 prosent. Til tross for den lave bruken i samfunnet generelt, er likevel Tetrahydrocannabinol (THC, virkestoffet i cannabis) det hyppigst påviste narkotiske stoffet hos førere som er pågrepet for ruskjøring.

Store variasjoner

Det er vanskelig å fastslå hvor farlig cannabis-påvirkning er for trafiksikkerheten fordi det er store variasjoner på individnivå. Man vet fra tidligere studier at kombinasjon av alkohol og cannabis fører til større kognitiv svekkelse, flere farlige fører-handlinger og høyere ulykkesrisiko, sammenlignet med bruk av ett av rusmidlene alene.

Formålet med undersøkelsen var blant annet å se på omfanget av blandingsrus blant førere med THC-verdier over lovlig grense, og å se nærmere på effekten utifra alder, kjønn og kombinasjonen av påviste stoffer. Et tredje viktig formål var å undersøke viktigheten av THC sammenlignet med andre stoffer i trafikkulykker der fører hadde inntatt flere stoffer.

Utvalget i undersøkelsen var førere involvert i trafikkulykker som ble mistenkt for kjøring under påvirkning av andre rusmidler enn alkohol i perioden 2013 – 2020, unntatt ulykker med dødelig utfall. Til sammen 10.520 blodprøver ble undersøkt, og det viste seg at 20 prosent av disse (2.133 ulykker) hadde THC-konsentrasjoner over lovlig grense, det vil si 0,004 mikromol pr liter.

Fordeling blandingsrus

I 16 prosent av de 2133 ulykkene hadde fører kun THC i blodet. Det vil altså si at hele 84 prosent av disse ulykkene (1792 førere) involverte en blandingsrus av cannabis og alkohol og/eller andre psykoaktive stoffer over lovlig grense.

For disse 1792 førerne var fordelingene på andre stoffer i tillegg til THC som følger:

- 33 prosent testet positivt for alkohol.
- 60,6 prosent testet positivt for beroligende midler (beroligende medisiner, sovemedisiner, GHB).
- 9,5 prosent testet positivt for opioider (morfin, metadon, subutex, oksykodon).
- 38,2 prosent testet positivt for sentralstimulerende midler (amfetamin, kokain, ecstasy).
- 30,7 prosent testet positivt for ett annet stoff enn THC.

C-positive førere i ulykker

- 29,5 prosent testet positivt for to andre stoffer enn THC.
- 24,1 prosent testet positivt for tre eller flere andre stoffer enn THC.
- Den vanligste kombinasjonen av rusmidler var THC, beroligende midler og sentralstimulerende midler (22,9 prosent).
- Den nest vanligste var THC og alkohol (14,1 prosent).
- Den tredje vanligste var THC og beroligende midler (14,1 prosent).
- Den fjerde vanligste var THC, alkohol og beroligende midler (11,9 prosent).

Blandingsrus var mest vanlig blant førere over 24 år. I tilfeller der det kun ble påvist THC, var mengden THC høyere enn i tilfeller med blandingsrus.

Førere som hadde høye THC-konsentrasjoner hadde ofte lave konsentrasjoner av andre stoffer og vise versa. Dette var spesielt tydelig mellom THC og amfetaminer over høyeste sanksjonsnivå (3,6 mikromol/liter). Dermed kan det tolkes dit hen at THC-påvirkning virker å ha bidratt oftere til svekkelser av kjøreferdigheter der det var lave eller ingen konsentrasjoner av amfetaminer, fordi THC var det dominerende rusmiddelet.

Tids- og aldersfordeling

Funn av THC over lovlig grense var relativt likt på hverdager og helger med litt over 20 prosent av tilfellene. Det var likevel større forskjeller når man fordeler døgnet ytterligere. På hverdager mellom kl. 10.00-15.59 viste 16,3 prosent av prøvene THC, mot 24,7 prosent av prøvene mellom kl. 22.00-03.59.

Kombinasjon av alkohol og THC var mest vanlig på natten og tidlig morgen i helger.

Som tidligere nevnt var majoriteten av de som kun var påvirket av THC høyere blant førere under 24 år. Andelen som testet positivt for THC i tillegg til sentralstimulerende midler og opioider økte med alderen. Ser man derimot på de som testet positivt for THC og alkohol, så var andelen høyest blant dem mellom 24 og 29 år. Andelen som testet positivt for beroligende midler var høyest blant dem mellom 30 og 39 år.

De fem viktigste funnene

1. Majoriteten av førere involvert i ulykker og som hadde THC-konsentrasjoner over lovlig verdi, hadde også andre stoffer over lovlig verdi.
2. Den vanligste kombinasjonen var cannabis, sentralstimulerende midler og beroligende midler.
3. Blandingsrus var mer vanlig hos eldre cannabis-røykende førere.
4. Førere med høye THC-konsentrasjoner hadde sjeldnere høye konsentrasjoner av andre stoffer. THC utgjorde derfor en viktigere faktor når det gjaldt påvirkning i tilfellene med lave konsentrasjoner av andre stoffer og kan derfor ha vært en viktig årsak til trafikkulykker i mange av disse tilfellene.
5. Førere som kombinerer cannabis med andre rusmidler har mye høyere ulykkesrisiko enn førere som kun bruker cannabis.

Slik arbeider politiet

- Politiet i hvert enkelt land må forholde seg til straffbarhetsgrensene for rusmidler i sitt land. Disse varierer for THC fra 0,5 ng/mL til 5 ng/mL som høyeste verdi (f.eks. i noen amerikanske stater).
- Norge innførte straffbarhetsgrenser for THC og 19 andre rusmidler i 2012.
- I 2016 ble grenser for åtte andre stoffer lagt til.
- I Norge er det grenser med samme straffenivå for ulike rusmidler som for alkohol.
- Ved mistanke om ruspåvirket kjøring, kan politiet gjennomføre tester for å avdekke rusbruk, blåseprøve for å avdekke alkohol, samt en innledende rustest av spytt på stedet.
- Dersom testene peker mot alkoholpåvirkning kan en bevisførende blåseprøve bli gjennomført.
- Dersom testene peker mot påvirkning av narkotika eller legemidler, må blodprøve tas av helsepersonell.
- Tegn/symptomer på rusbruk, unormal kjøreatferd eller positiv spyttprøve er tilstrekkelig for å ta blodprøve.
- Relativt få blir stanset for ruskjøring i tilfeldige kontroller. Flertallet som stanses blir tatt fordi andre trafikanter varsler om farlig kjøreatferd, eller på grunn av automatisk skiltgjenkjenning som gir informasjon om førere som tidligere er tatt for ruskjøring. Slike tilfeller er likevel ikke tilstrekkelig for å ta blodprøve.

Hvor langt rekker elbilene i kulde?

Store forskjeller mellom

Her er det flere ting du bør være obs på hvis du vurderer å kjøpe ny elbil.

Av Knut Skogstad

I en vintertest der bilene kjøres til de er helt tomme for strøm, får man avdekket den reelle rekkevidden. Noen ganger kan dette være en god del lengre enn bilen selv viser, til og med når rekkeviddemåleren forteller at det er null kilometer igjen.

Å kjøre helt strømtom er gjerne marerittet for mange elbileiere. Men i denne testen løses utfordringen ved at man har med seg flere bergingsbiler på testen. Disse kan fortløpende plukke opp bilene som har gått tomme for strøm, og frakte dem til nærmeste ladestasjon.

Det er ingen hemmelighet at elbiler går kortere på vinteren enn på sommeren. Til nå har vintertestene utført av NAF vist avvik som kan variere fra fire til 32

prosent, sammenlignet med offisielle rekkeviddetall.

I år ble det enda større avvik. Den store, kinesiske SUV-en Hongqi E-HS9 endte opp 34,84 prosent bak offisiell rekkevidde. Tilsvarende tall for Toyotas nye elbil bZ4X var hele 35,79 prosent.

Liker ikke kulde

– Nettopp det å måle differansen fra offisiell rekkevidde er det store poenget med denne testen. Det sier seg selv at noen biler kommer lenger enn andre. Derfor er det mye mer relevant å måle avvik. Det er også veldig viktig informasjon for de som vurderer en ny elbil. Det er nå en gang ganske mye vinter her til lands, sier Brooms redaksjonssjef Vegard Møller Johnsen, som var en av sjåførene

i årets test.

Han kjørte nye Tesla Model X Plaid. Et råskinn med 1.000 hestekrefter og en offisiell rekkevidde på 543 kilometer. Etter 444 kilometer (og mange timer ute på veien), var det slutt for han og Teslaen:

Det betyr et avvik på 18,23 prosent, noe som føyer seg inn i en rekke av gode tall fra Tesla. De hadde også bilen som gikk suverent lengst i årets vintertest, nemlig Model S Standard. Den klarte hele 530 kilometer, mot en offisiell rekkevidde på 634 kilometer, forteller Møller Johnsen.

– **Men hvorfor går elbilene alltid kortere på vinteren?**

– Det handler i hovedsak om temperatur. De store batteripakkene trives best

To ganger i året tas en rekke nye elbiler på test. Årets vintertest avdekket store forskjeller mellom hvor langt bilene går på vinterføre – kontra offisiell rekkevidde.

elbilene

når det er 25-30 grader, da er de mest effektive og yter best. Akkurat som de fleste av oss mennesker, er de ikke så glade i kuldegrader. Da synker ytelsene. I tillegg går det med mer strøm for å varme opp kupéen og til varmeseter/ varme i rattet. Snø og slaps på veien øker også rullemotstanden. I sum spiser dette opp rekkevidde, sier Møller Johnsen.

Mye langkjøring

Disse testene viser altså at tallene kan variere mye. Den beste bilen i årets test i så måte var rimelige Maxus Euniq6. Det offisielle rekkeviddetallet her er på 354 kilometer, bilen klarte imponerende 317 kilometer. Det er et avvik på bare 10,46 prosent.

Målemetoden har blitt bedre, men...

De første årene ble rekkevidden til elbilene målt etter den såkalte NEDC-målemetoden. Dette sto for New European Drive Cycle. Det ble snart åpenbart at denne var temmelig urealistisk, og mange tidlige elbileiere fikk erfare at det i praksis var umulig å oppnå NEDC-tallene ute på veien.

1. september kom så WLTP, World Light Vehicle Test Procedure. Denne er strengere og langt mer realistisk. Men det er altså viktig å merke seg at WLTP er gjort i sommertemperaturer. Som vintertester avdekker: Den er ikke representativ når det er kuldegrader.

Her er noen eksempler på forskjellen mellom NEDC og WLTP:

Bilmodell	WLTP	NEDC
BMW i3	235 – 245 km	300 km
Opel Ampera-e (60 kWh)	423 km	520 km
Renault Zoe R90/R110	316 km	388 km
VW e-Golf	231 km	300 km
Nissan Leaf	270 km	350 km

Her er det slutt for en av testbilene. Flere bergingsbiler er med på testen, og dermed kan de også kjøre bilene helt tomme for strøm.

Flere biler plasserte seg mellom 20 og 25 prosent. Mens det også var flere med over 30 prosent avvik.

– Disse tallene er viktige å merke seg når man vurderer elbil, særlig hvis man har et kjøremønster som inkluderer mye langkjøring. Det blir stadig flere lade-stasjoner langs norske veier, men for mange er det også et poeng å slippe å være avhengig av hurtiglading når man er ute på tur. Du får altså ikke noen absolutt garanti ved å velge en bil som har god offisiell rekkevidde. Tallet kan være ganske så annerledes på vinteren, sier Møller Johnsen.

Egen vinter-rekkevidde?

Her er det også viktig å være klar over at kjørestil har mye å si. Det samme har

hastigheten. En elbil bruker mye mer strøm på motorveikjøring, enn i 70-80 km/t på landeveien. Kombinasjonen motorvei og mange kuldegrader er alt annet enn god for rekkevidden. Det har også mange fått erfare de siste årene.

Møller Johnsen mener et offisielt rekkeviddetall på vinter er noe som bør tvinge seg frem snart.

– Flere har argumentert for det lenge. Dagens offisielle WLTP-test tar utgangspunkt i sommertemperaturer. Det gjør den mangelfull i et marked som vårt. Derfor tror jeg også bilprodusentene vil gjøre lurt i å operere med egne tall for sommer og vinter. Da blir det også mer tydelig for bilkjøperne hva de kan vente seg her.

Bra for sikkerheten, men

Det saltes mye på norske veier i vintersesongen. Noe av saltet havner kanskje også for på bilen din...

Det brukes nesten 100.000 tonn salt på norske veier hver vinter. Noe av det havner også på bilen din...

Av Knut Skogstad

Hvis du har kjørt bil i noen år, har du temmelig sikkert også merket en stor forskjell på vinterveiene mange steder i landet. De siste tiårene har særlig salting gjort at det mange steder er tilnærmet sommerføre, også midt på vinteren.

Dette i kombinasjon med stadig bedre utstyr for snørydding, gjør at veiene de fleste dagene av vintersesongen har god fremkommelighet.

Reduserer ulykker

Statistikk fra Statens vegvesen indikerer at salting av veiene skal redusere antall

ulykker med opptil 20 prosent. Samtidig er det et mål å holde mengden salt nede. Vintersesongen 2017/2018 markerte toppen her, med over 150.000 tonn. Siden har det gått nedover. Her spiller særlig miljøhensyn inn.

Ruter og lakk

Men det er heller ingen hemmelighet at veisaltet kan være en skikkelig påkjenning for bilen din. Kjører du mye på saltede veier, oppdager du kjapt at saltlaken legger seg på både ruter og rundt om på lakken. Verre er det du gjerne

ikke ser: Undersiden av bilen.

Stål, fuktighet og salt er ingen god kombinasjon. I tillegg har lakkkvaliteten på mange biler gått nedover de siste årene. Særlig innføringen av mer miljøvennlig lakk merkes her.

Rustskader

– Det er ikke uvanlig å se rustskader, også på relativt nye biler. Det er ikke nødvendigvis saltet som har forårsaket dette. Men har du fått en bulk eller en skade i lakken - da skal det ikke mye til før en vinter på saltede veier gjør

ikke så bra for bilen din

En skikkelig vårpuss av bilen er svært viktig etter at vinteren er over. Da bør du også spyle understell og hjulhus så godt du kan.

dette langt verre, sier Brooms bilekspert Benny Christensen.

– Hva kan man gjøre da?

– Her er det to ting som er viktig: Det første er å forebygge så godt man kan. Det andre er å gi bilen nødvendig stell gjennom vinteren og ikke minst på våren. Det viktigste ved forebygging er å vaske bilen og polere den, gjerne på høsten. En understellsbehandling kan også være en veldig bra måte å holde rusten unna på. Det koster litt, men det kan være en god investering, særlig hvis du har tenkt å ha bilen i noen år. Å vaske bilen er også viktig underveis på vinteren. Har du mulighet til å underspyle, da skal du gjøre det. Det er som regel alltid noen dager med varmegrader innimellom, dem bør du bruke godt!

Lakkgaranti er viktig

Nå som våren kommer i store deler av

landet, er det viktig å gi bilen en skikkelig vårpuss.

– Begynn under bilen. Spyl av og rengjør understell og hjulhus så godt du kan. Her er det viktig å få bort salt og skitt som har lagt seg. Dette kan sitte godt fast etter en lang vinter. Men bort må det - før det får gjort for mye ugagn.

Fikse steinsprut

– Deretter må du ta alt det som er synlig: Bruk en god avfetning, la den virke før du spyl av og vasker videre. Jeg anbefaler også sterkt en polering på våren. Gjør du den jobben selv, får du også et bilde av hvordan tilstanden på lakken er. Er det mye steinsprut eller andre små sår i lakken? Da bør du vurdere om de ikke bør fikses på. Det kan du gjøre selv, hvis du er nøye og litt fingernem. Eller du kan sette bort jobben til firmaer som driver med slike ting.

La fagfolk gå over bilen din. Det kan være smart for bilholdet, og uansett en fordel når bilen en gang skal selges.

Det behøver ikke bli veldig dyrt og det er viktig forsikring mot videre rust og skader, sier Benny.

Mange biler har også garantier mot lakkrust og gjennomrusting, disse varer gjerne lenger enn den vanlige nybilgarantien.

Verkstedkontroll

– Dette krever at du har bilen inne til kontroll på et merkeverksted. Noen én gang i året, annet hvert år er heller ikke uvanlig. Det anbefaler jeg sterkt å gjøre. Da vet du at fagfolk har gått over bilen din. I noen tilfeller vil du få utbedringer gjort på garantien. Andre ganger dekker kanskje ikke garantien, men du får i alle fall en kartlegging og gjerne forslag til hva du bør gjøre. Dette er viktig for bilholdet, dessuten fint å kunne vise til den dagen du eventuelt skal selge bilen videre, avslutter Benny.

Husk å sikre lasten korrekt – ellers kan førerkortet ryke

De neste ukene skal mange ut med tilhenger. Det er store krefter i sving, så forsikre deg om at det gjøres riktig. I motsatt fall kan du miste førerkortet.

Av Benny Christensen

Våren er en travel tid for mange av oss. Etter noen måneder med inneliv, er det mye å gjøre utendørs. Ofte ved hjelp av mange nordmenns favoritt-redskap – nemlig tilhengeren. Kanskje er det en båt som skal sjøsettes, et flytlass som skal kjøres, en campingvogn man skal på tur med, eller neste års vinterred som det skal ordnes med. Eller kanskje en rydding i kjeller, hage og garasje krever en tur eller to til nærmeste gjenvinningsstasjon.

Ingen i verden eier flere tilhengere enn oss nordmenn. Men det følger også en del forpliktelser ved eierskapet – og ikke minst bruken av tilhengere.

Her gir vi deg våre beste råd for trygg og sikker bruk av tilhengeren.

Her trår mange feil. Det er viktig å sjekke den tillatte totalvekten på bil og tilhenger. I vognkortet til tilhengeren, som alltid skal medbringes, står det hvor mye last den maksimalt er beregnet for. I tillegg må man være helt sikker på hvor tung tilhenger bilen kan trekke – og at den samlede tillatte totalvekten på bil og tilhenger IKKE overstiger det man har førerkort for. Det er alltid den tillatte totalvekten som betyr noe. Om du frakter lett last på en tilhenger som tåler mer, betyr ikke noe i denne sammenhengen.

Egen app for hengerbruk

Statens vegvesen har en fin app til nettopp dette formålet. Du legger inn registreringsnummer på bil og tilhenger og får svaret i løpet av sekunder.

Lastsikring er noe mange ikke er gode nok til. Det kan skyldes mangelfull kunnskap.

Visste du at vekten på lasten øker 14 ganger ved 60 km/t – og hele 24 ganger i 80 km/t, ved en bråstopp?

Da kan man jo bare tenke seg hvor farlig en last på bare et par hundre kilo blir. Eller om man frakter en båt på 1,5 tonn. Ved en bråbrems eller stopp får man en voldsom kraft framover.

Det sier seg selv at lasten må sikres på en forsvarlig måte. Om man blir stoppet med uforsvarlig sikret last, risikerer man førerkortbeslag, anmeldelse og bruksforbud etter Vegtrafikklovens paragraf 36.

Det anbefales å bruke såkalte jek-

Selv om den ikke brukes veldig mye, trenger også en tilhenger service og vedlikehold.

Det er viktig å sikre lasten slik at den ikke forskyver seg. Det er store krefter i sving ved en bråbrems fra 80 km/t.

Kjøpe tilhenger? Dette bør du sjekke

Enten du har en tilhenger som synger på siste verset eller er førstegangskjøper: Det er viktig å gjøre en liten jobb i forkant, før du kjøper tilhenger.

Det aller viktigste er å sjekke hva slags henger du kan trekke med ditt førerkort. Som nevnt i teksten, det kan du for eksempel finne ut ved å bruke tilhengerkalkulatoren på vegvesen.no.

Viktig her er også hva du skal bruke tilhengeren til. Er det snakk om et par turer med hageavfall og litt annet småteri noen ganger i året, kan du kjøpe en mindre og enklere tilhenger, enn om du regelmessig har behov for å trekke tunge lass.

Prisene kan variere mye. Ofte gjør du nok ikke de beste kjøpene på våren, når «alle andre» skal kjøpe. Men det er ganske ofte tilbud i dette markedet også.

Ett alternativ kan være å kjøpe brukt. Mange har erfart at tilhengere som er OK behandlet, holder seg svært godt i pris. Men det er penger å spare her også. Da er det viktig at du sjekker tilhengeren godt før kjøp. Ser dekkene bra ut? Er det rust eller skader på hengeren eller draget? Hvis du ser på en henger med brems, er det svært viktig å sjekke at bremsene virker som de skal. Og så må naturligvis det elektriske være i orden, sjekk både lys, bremselys og blinklys.

kestropper, da disse er enklere å få strammet skikkelig enn for eksempel tauverk som knyttes.

Man bør bruke stropper med bruddstyrke på minst 500 kilo, gjerne 1.000. Og ved tyngre last, stropper som tåler 2.000 kilo. Dette står på en lapp som er festet til selve stroppen, eller på forpakningen. Ikke bruk eldre stopper som er skadet.

Den vanligste måten å sikre lasten på, er en såkalt overfallssurring. Det vil si fra den ene siden og over lasten og til den andre av tilhengeren.

Sikre forover

Det er også viktig å sikre lasten slik at den ikke kan skli forover ved bråbrems. Da med en såkalt grimesurring. Altså i lengderetning. Det forutsetter at man

får «godt feste» for stroppene i forkant av lasten.

Det er en fordel om man kan feste surringen oppi i tilhengeren, i surrekrokene i gulvet. Det sikrer lasten bedre, enn om man må stramme den rundt karmene på tilhengeren. Disse kan ta skade og bli ødelagte om man strammer til for hardt.

Kulevekt:

En annen ting man må være oppmerksom på er kulevekten. Altså hvor mye vekt det blir på tilhengerfestekula når tilhengeren kobles til.

En tilhenger skal være i en slags balanse. Hvis du laster tungt helt foran i hengeren, blir trykket på tilhengerfestet stort, og bilens bakpart «presses» nedover. Om tung last ligger bakerst i hengeren,

vil den trekke oppover på hengerfestet.

Begge deler kan påvirke kjøreegenskapene negativt, og være trafikkfarlig. Kuletrykket skal vanligvis være mellom 50 – 80 kilo. Maksimalt kuletrykk oppgis på et lite skilt på selve tilhengerfestet.

Service:

Husk også å utføre service på tilhengeren jevnlig. Både dekk, det elektriske anlegget, drag, inklusive kulefestet og påløpsbrems og selve trommelbremse, trenger jevnlig ettersyn og justering. Mange tilhengere står ute, sommer som vinter. Selv om antall kjørte kilometer ikke er så mange i løpet av ett år, kan faktisk stillstand være en større utfordring enn selve bruken.

VR-briller i undervisningen

Først får ungdommene se en 14-minutters virkelighetsnær film med VR-briller. Seansen følges av en gruppesamtale om filmen de har sett og egne opplevelser i trafikken.

Ung i trafikken har fått med fire trafikk lærerstudenter fra Nord Universitet til Kristiansand. Studentene er nysgjerrige på konseptet, og er interessert i å videreføre og utvikle trafikksikkerhetstiltaket TRAFØ i Trøndelag.

Av Lea Cristine Tvervåg

Ung i trafikken har i samarbeid med Trafikkforum fått tilskudd til et VR-prosjekt hvor et sett med ungdommer skal se en 14 minutters lang film samtidig gjennom VR-briller. I forbindelse med prosjektet, tok organisasjonen med fire interesserte trafikk lærerstudenter på et tredagers introduksjonskurs i Trafoen. Det tok ikke lang tid før Kristoffer Storåsen, Håkon Anthonen, Lars Gunnar Heimstad Rambjør og Helena Meland innså hvor viktig ikke bare oppdraget, men formidlings-evne og det å skape forståelse overfor ungdom er.

– Jeg liker utfordringer og hiver meg ofte i ting, selv om det er litt skummelt i

starten, sier Meland.

Ungdom får en unik opplevelse i VR

Filmen er et lånt konsept av Trafoen i Kristiansand. Den handler om konsekvenser av en trafikkulykke hvor brukerne ser glimt fra hendelser etter en trafikkulykke. Den viser ambulanse og politiets oppgaver rundt ulykken, fra akutten på sykehuset til opplevelsen for de pårørende.

Etter å ha sett filmen i VR, samles ungdommene i en ring og har en samtale om det de har sett, egne erfaringer rundt trafikkulykker og følelser som oppsto under og etter filmen. Her skal

ungdom bli lyttet til og sett.

– Her var det interessant å se hvordan læreren jobbet med MAKVIS (Motivasjon, aktivisering, konkretisering, variasjon, individualisering og samarbeid) for å få med gruppen som en helhet, og få frem deres tanker og refleksjon, sier Meland.

Kartlegger risikofaktorer i trafikken

Helt til slutt skal ungdommen fylle inn risikofaktorer i et tankekart som sier: «Jeg mener trafikkulykker skjer fordi...». Her får de tenke seg godt om og notere årsaker på et ark før de deler det med resten i gruppa. Mobil, fart og rus er

Deltakere på kurset:

Bak fra venstre: Marit Bech Olsen i TRAFØ, Håkon Anthonsen, Helena Meland og Stig Eid Sandstad i Ung i trafikken.

Foran fra venstre: Anette Risvand Fosheim i TRAFØ, Lars Gunnar Heimstad Rambjør, Lea Cristine Tvervåg i Ung i trafikken, Kristoffer Storåsen og Kine Osan fra Trafikkforum.

Trafikklærerstudent Lars Gunnar Heimstad Rambjør prøver seg som underviser.

Slik virker VR-brillene

VR-briller (virtual reality-briller) er en type teknologi som tillater brukerne å oppleve en virtuell virkelighet i 3D-format.

Ved hjelp av en skjerm som viser separate bilder til hvert øye, og ofte også bevegelses-sensorer og kontrollere, kan brukerne føle det som om de er tilstede i en annen virkelighet.

Dette kan være nyttig i en rekke applikasjoner, som for eksempel i spill, trening, og til og med medisinsk behandling. VR-briller har blitt stadig mer populære de siste årene, og teknologien forbedres stadig for å gi enda mer realistiske opplevelser.

noe som alltid dukker opp i tankekartet. Tankekartet kan deles inn i tre hoveddeler: Sted, kjøretøyet og sjåføren. Som regel havner flest risikofaktorer opp under «sjåføren». Her var det viktig å formidle at alle tar risiko i trafikken, men at det er egne utvalgte faktorer man må jobbe med for å bli bedre på. Det er ditt valg.

– Spennende å se hvordan ulike virkemidler som kan brukes, som ikke nødvendigvis er så vanskelig for å få ungdommen engasjert, sier Meland.

Trafikklærerstudentene har i denne omgang fått introduksjon til hvordan det blir å undervise Trafoen til ungdom. De

fikk observere samtalene med ungdom etter filmen, og prøve seg på å fylle inn ordene i tankekartet med oss andre deltakere som tilskuere. Det blir mye læring og øving gjennom sommeren på studentene, både i faget og det tekniske, men viktigst av alt hvordan man skal formidle på en god måte til ungdom.

– Vi har stor tro på at de vil gjøre en super jobb med Trafoen i Trøndelag til høsten, sier Stig Eid Sandstad i Ung i trafikken.

Hva er Trafoen?

Fire ungdommer på tidlig 2000-tallet opplevde å miste fire venner i en

tragisk bilulykke i oktober 2002. En idé ble unnfanget, og arbeidet startet mot det som i dag er Trafoen i Kristiansand. Målet deres var å forhindre at andre unge skulle oppleve det samme som de selv hadde gjort. De ville at andre skulle få føle litt på det de selv opplevde, uten å måtte gjøre det "på ordentlig". De ønsket å gi unge mennesker en tankevekker, uten bruk av pekefinger. Trafoen setter respekt, anerkjennelse og likeverd høyt. De skal gi ungdom en særegen mestringsfølelse som skal skape selvtillit og utvikling som igjen øker læringsmulighetene rundt temaet.

TEST AV SOMMERDEKK 2023

Dekktest: Dekkene settes på tøffe prøver og da kommer forskjellene fram.

Foto: Continental.

Noen dekk er så dårlige at du frarådes å kjøpe

Kun 10 av 50 testede dekk får så god karakter at de anbefales.

Av Benny Christensen

Sommeren nærmer seg med stormskritt. Snart er det på tide å finne fram sommerdekkene igjen. Ikke så rent få av oss må kjøpe nye for å kjøre trygt gjennom årets sesong. Da kan det være lurt å ta en kikk på hvilke dekk som er årets vinnere og tapere.

I år er det 50 år siden Tyske ADAC utførte sin første sommerdekk-test. Derfor klinker de, sammen med danske FDM, til i årets test. Hele 50 ulike sommerdekk har blitt testet for å feire jubileet.

Men langt fra alle testresultatene er noe å juble over. Testen viser nemlig svært store forskjeller mellom topp og bunn. ADAC og FDM (som er tyske og danske forbrukerorganisasjoner, tilsvarende vårt

hjemlige NAF) går faktisk så langt at de fraråder kjøp av enkelte dekk i testen.

De generelle dekk-egenskapene er i år supplert med et nytt aspekt. Nemlig miljø. Dekkdimensjonen som er testet er den mest solgte, 205/55 x 16.

Stopplengde

Kun 10 av de 50 testede dekkene ender opp med så god karakter at de kan anbefales. De andre dekkene er enten middelmådige, eller på et så dårlig nivå at de direkte frarådes.

I den tradisjonelle delen av testen sjekkes alle dekk med tanke på styre- og bremseegenskaper på tørr og våt vei.

Resultatene fra de omfattende målinge-

ne viser at det fortsatt er enorm forskjell på hvor gode nye dekk er til å bremse. Kjører du for eksempel i 80 km/t på våt vei, stopper det beste dekket på 34,4 meter. Det dårligste dekket trenger nesten 25 meter ekstra før bilen stopper. Hva de ekstra meterne kan bety i en krisesituasjon forstår alle ...

Miljødelen av testen inkluderer en vurdering av dekkenes miljøegenskaper i en livssyklusanalyse. Det sier noe om rullemotstand, drivstofforbruk, støy og hvor mange kilometer dekket kan kjøre før det blir slitt.

Som noe nytt, ses det også på kriterier som partikkelforurensningen fra dekket, vekten og hvor bærekraftig det er. Sist-

De dyrere dekkene scorer jevnt over bra

Dekkenes egenskaper varierer sterkt, det samme gjør prisene. På dekk kan vi langt på vei fastslå at du får det du betaler for.

De typiske billigdekkene gjør det ofte svakt i testene. Ofte scorer de også ujevnt. De kan være gode på noen ting, langt svakere på andre.

Der er også kontrasten stor til vinnerne, som jevnt over gjør det bra i alle kategorier. Dette handler i stor grad om utviklingsbudsjetter og prioriteringer.

Hvis du synes testvinnerne blir for dyre, bør du ta en vurdering av eget bruksmønster og se nærmere på hvordan de aktuelle dekkene gjør det i tester. Da kan du lettere prioritere hva du tenker er viktigst og hva som ikke teller like mye for deg.

ADAC 50 år: Tyske ADAC har testet dekk i 50 år. Nå klinker de til med en ekstra stor dekktest. Foto: ADAC.

Premiorri Solazo: Dette dekket frarådes av årets testpanel.

Goodyear: Goodyear Efficient Grip Performance 2 deler førsteplassen med Continental

nevnte omhandler først og fremst hvor dekket er produsert og hvilke sertifikater fabrikken kan presentere.

To vinnere

Goodyear og Continental er produsentene som vinner denne testen. De gir svært gode egenskaper på både tørr og våt vei, og de har også gode egenskaper på miljøvurderingen, som er vektet med 30 prosent, mens kjøresikkerheten er vektet til 70 prosent. De to sommerdekkene er de eneste som blir tilgode sett med fem stjerner i denne testen.

Det beste dekket på tørre veier er Falken Ziex ZE310 Ecorun, mens det beste dekket på våt vei er Continental PremiumContact 6, som sammen med

Goodyear Efficient Grip Performance 2 vinner denne testen.

Dekket med best miljøvurdering er Michelin Primacy 4+, som spesielt skiller seg ut ved å ha svært lang levetid.

Tapere

I motsatt enda av skalaen finner vi dekk som kun oppnår én stjerne. Aller dårligst ut kommer dekket Premiorri Solazo, fulgt av DoubleCoin DC99 og Riken Road Performance.

Dekk du trolig gjør klokt i å takke pent nei til om du blir tilbudt dem.

Dekkenes er bilens aller viktigste del. Det er disse som sørger for veigrep, gode svingegenskaper, drenering av vann og

at bilen faktisk stopper når du bremser. I tillegg skal dekket rulle lett med lavt energiforbruk og det skal være støysvakt og komfortabelt.

Det er i det hele tatt en kompleks oppgave disse fire gummiringene har. At forskjellene er påtagelige, har årets (ekstra) store dekktest bevist nok en gang.

Bandet "Byting" spiller på en rekke festivaler rundt i hele landet. De håper at publikum sitter igjen med mer enn "bare fine toner etter en konsert".

I 2012 mistet Thomas Hellekås sin gode venn i en trafikkulykke. Det ble starten på en musikkarriere der både fyllekjøring og psykisk helse adresseres.

Av Nils Erik Gyland

Hellekås er utdannet sveiser, og har i utgangspunktet ingen musikalsk bakgrunn. Han har derimot i mange år brukt diktning for å sette ord på følelser. Da hans nære venn Jon Elling omkom etter en trafikkulykke, ble dette ekstra viktig.

Skrev sang etter kameratens død

– Etter at Jon Elling gikk bort hadde jeg et behov for å uttrykke meg. Jeg skrev derfor sangen «Høvdingen» og postet den på YouTube. Jon Elling hadde også lært meg en del om musikk, så det å kombinere diktning med det instrumentale ble god terapi for meg. Etter

begravelsen kom jeg i kontakt med broren hans som spiller fele og ideen om å starte band oppstod, innleder han.

Mistet kamerater til fyllekjøring

Ulykken i 2012 var en trafikkulykke uten rus involvert. Likevel har flere av bandets medlemmer opplevd å miste kamerater i ruskjøringsulykker. De mente derfor dette var viktig tematikk å bruke inn i egen musikk. I 2015 kom sangen «Ensom mann», og nå er musikkvideoen til denne ute (se nederst i saken).

– Sangen handler om en mann som tar det eneste riktige valget og lar bilen stå

etter en kveld på bar. På veien hjem blir han imidlertid påkjørt av en fyllekjører og mister livet. Det skildrer hvordan fyllekjøring rammer tilfeldig og brutalt.

Deres nyeste låt, «Mørke slør», er fortsettelsen på denne historien. Her dreier det seg om drapsmannen som kjørte i fylla den natten. Sangen følger hans videre mentale prosess, psykiske helse og soningen i fengsel.

Dere har jo valgt å ikke bare fortelle historien til den og de som blir direkte rammet av en fyllekjører, men også hvordan livet utvikler seg for den skyldige.

En av scenene fra musikkvideoen til "Ensom mann & Mørke slør".

Vokalist Thomas Hellekås og mannen bak filmen, Kristian Sundsvaen (til høyre).

Bandet som spiller for å stanse fyllekjøring

Hvorfor ønsker dere å vise den siden av det hele?

– Det er forferdelig at folk velger å kjøre i fylla, men samtidig er det en tung byrde å bære for gjerningspersonen. Jeg har selv mistet en nær venn i selvmord, og vi håper sangen kan bidra til å også se denne siden av problematikken. Jeg vet godt hvordan det er å sitte igjen med sinne etter å ha mistet noen. Det får enorme ringvirkninger.

Et ønske om å bidra

Bandet har siden oppstarten vokst i popularitet og reiser nå rundt på diverse festivaler og andre spillejobber. De

håper at publikum sitter igjen med mer enn bare fine toner etter en konsert.

– Vi er utrolig stolte over disse låtene og tematikken de tar opp. Hver eneste tur som kjøres med rus er én for mye. Det er skremmende og rammer mange uskyldige mennesker hvert år. Hvis vi kan bidra til å sette fokus på ruskjøring og psykisk helse, så er det veldig givende.

– Prat med folk

Avslutningsvis kommer Hellekås med en beskjed til andre som har mistet noen de er glade i.

– Prat med folk om det du går

gjennom. Det er det aller viktigste. Selv om Norge er gode på trafiksikkerhet, så er vi ikke i mål før ingen kjører i fylla. Vi runder av alle konserter med «Ensom mann» og kommer med en appell mot ruskjøring. Vi oppfordrer publikum til å ta vare på hverandre, og la bilen stå dersom de har drukket alkohol på konserten.

Svenskene tar opp arbeidet med å innføre alkobommer i havnene

Den svenske regjeringen vil se flere alkobommer i havnene – og bevilger 54 millioner svenske kroner til aktører som vil etablere slike promillekontroller. Hensikten er å stanse ruspåvirkede førere før de slipper ut på svenske veier.

Av Mari Haglund

Alkobommer fungerer på den måten at førere som kjører av en bilferge må blåse i en automatisk promillekontroll. Bommen går opp dersom føreren er edru, men blir stående nede dersom man er alkoholpåvirket – i tillegg til at politiet får et varsel.

Frem til 2020 fikk det svenske Trafikverket i oppdrag fra regjeringen å etablere slik automatiske bomstasjoner ved flere havner, men jobben ble aldri skikkelig fullført. Det er dette som er bakgrunnen for at den nye regjeringen nå har gjentatt kravet.

– Flere kontroller kan bidra til mindre ruskjøring i trafikken, og dermed også økt trafikksikkerhet, sier infrastruktur- og bostadsminister Andreas Carlson.

MAs svenske søsterorganisasjon, MHF

(Motorförarnas Helykterhetsförbund), reagerer positivt på nyheten om at regjeringen gjenopptar løsningen med alkobommer.

– Vi håper å kunne være en pådriver i denne saken, slik at havnene tar utfordringen med å sette opp alkobommene, sier prosjektleder Tomas Jonsson i MHF, og fortsetter:

– Trafikverket venter sikkert på at det skal komme søknader, men jeg tror ikke havnene kommer til å gjøre dette av seg selv. Her må både Riksdagen og regjeringen gi tydelig beskjed om hvordan innføringen skal skje.

I første omgang er det altså alkobommer i havner som er regjeringens prioritet, men det spekuleres i om systemet også kan bli innført i andre trafikkmil-

jøer. Grunnen til at havnene velges først er at det skal være fire ganger så vanlig med ruskjøring ved havnene som ellers i trafikken. Inntrykket bekreftes av Tullverket, som opplyser at de stanset 569 alkohol- og narkotikapåvirkede førere mellom 1. januar og 26. oktober i fjor. Det var 33 prosent flere pågripelser enn året før.

– Automatiske alkobommer er en av de mest effektive måtene å stanse fyllkjørere på, og de kan redde mange liv i trafikken, mener Jonsson.

Fordelen med automatiske løsninger er at kontrollene kan gjennomføres på avstand fra en trafikksentral, og man behøver dermed ikke ha mannskaper fysisk på stedet. Mange bilførere kan kontrolleres uten at det krever store personalressurser.

Hva er nordmenn redd for i trafikken?

Vi frykter fyllekjørere aller mest

Fyllekjørere er i særklasse det vi frykter aller mest når vi er ute i trafikken. Hele 74 prosent svarer at dette er den største grunnen til bekymring.

Av Edvard Ledal

En fersk undersøkelse fra Norstat viser at det er mye vi er redde for og bekymrer oss for bak rattet. Alt fra alkohol til dyr i veibanen gjør oss anspente på veien.

Berusede sjåførere

Med tanke på hvor nedsatt kjøreferdighetene blir om du er påvirket av alkohol, er det kanskje ikke rart at mange frykter å møte fyllekjørere langs vegen. Både økt selvtillit og risikovilje, langsommere reflekser og reaksjoner, samt nedsatt konsentrasjon, er noe av det alkoholen fører med seg. Og siden årvåkenhet og god reaksjonstid er helt avgjørende for en trygg bilfører, er det ansvarsløst og farlig å begi seg ut i trafikken med promille.

I en undersøkelse utført av Norstat for Frende forsikring, svarte 74% at deres største frykt i trafikken er fyllekjøring. Frykten er heller ikke ubegrunnet. Ifølge tall fra Politiet kjøres det hver dag rundt 140.000 kjøreturer av personer som er ruspåvirket, og rus har vært en medvirkende faktor i hele 25 prosent av alle dødsulykker de siste årene. Dette er skremmende tall, ettersom fyllekjørerne

ikke bare setter seg selv i fare, men også andre.

Dyr i veibanen

På andre plass over hva vi frykter mest i trafikken, svarte de spurte «dyr i veibanen». Vi har mange store dyr i den norske faunaen, og det er aldri godt å vite om det står en elg eller et annet dyr bak neste sving.

Tilpass farten

Dyre påkjørsler skjer praktisk talt daglig, og skadene kan i noen tilfeller bli dramatiske, noen ganger også dødelige. Har du opplevd slike situasjoner, vet du at frykten sitter godt i. Noen strekninger er mer utsatt for dyretrekk enn andre, og disse er som regel alltid godt skiltet. Men rådet må uansett være: Tilpass farten etter forholdene, og planlegg alltid for at noe uforutsett kan inntreffe i veibanen foran deg.

Dårlig føre

En av tingene bilførere vanskelig kommer unna, er dårlig føre. Undersøkelsen til Norstat viser at hele 56% er skeptiske til å begi seg ut på veien dersom føret

er preget av regn, snø, is eller andre faktorer som resulterer i utfordrende kjøreforhold.

Frykten gjelder alt fra å bli stående fast i snøen til å miste kontrollen på kjøretøyet som følge av vannplaning eller glatt veibane. På de mest ekstreme værdagene leser vi om utforkjøring og kollisjoner, og dermed kan vi trygt slå fast at heller ikke denne frykten er helt ubegrunnet.

Utenlandske vogntog

I en tilsvarende undersøkelse utført for Frende i 2019, var utenlandske vogntog det som skapte mest frykt blant norske trafikanter. Siden den gangen har tallene sunket betraktelig, men det er fremdeles 41% som følger litt ekstra med dersom de ligger bak en utenlandsk lastebil.

Også frykten for å kjøre på fotgjengere eller andre myke trafikanter, er stor. Det beste du kan gjøre for å forhindre dette, er å respektere fartsgrensene og å være oppmerksom på omgivelsene dine ved å bruke speil og sjekke blindsonen jevnlig.

Det franske ikonet fyller 40 år

Peugeot 205 kom med mye nytt til klassen. Den ble umiddelbart en stor suksess etter lanseringen i 1983.

Av Benny Christensen

De franske bilprodusentene har rike tradisjoner med småbiler. De har også noen veldig spesielle småbiler på samvittigheten. Citroën 2CV er i en særstilling i så måte, men det finnes flere gode kandidater fra både Peugeot og Renault.

Tenkte annerledes

Franskmennene tenkte gjerne litt annerledes enn alle andre. De ville at bilene deres skulle skille seg ut. De hadde også fordel av å ha et stort hjemmemarked, med kunder som overhodet ikke kunne tenke seg å kjøpe noe annet enn fransk bil. Det skulle tatt seg ut!

I det vi kan kalle moderne tid, er Peugeot 205 virkelig en bil som står fram. På vårparten 1983 trillet den for første

gang ut fra fabrikk. Det betyr at modellen i år virkelig blir voksen, og fyller 40 år.

Design og konstruksjon var et solid løft i forhold til det vi var vant til av franske småbiler til da. Peugeotts ingeniører hadde også lyktes med å utvikle svært gode kjøreegenskaper. Franskmennene kom dessuten kjøpt med spesialutgaver, blant annet den svært morsomme GTI-versjonen. 205 fikk også mye utstyr og materialvalg vi ikke var vant til for denne klassen. Her var det virkelig mulig å skaffe seg en ganske snobbete småbil.

Snobbete – og tøff

Det var det da også mange som gjorde. Bilen ble umiddelbart en knallsuksess, og hentet mange nye kunder til Peu-

geot. Den ga merket en høyst tiltrengt opptur og var et fint supplement i småbil-segmentet til de større 305- og 505-modellene. 505 solgte forresten også veldig godt på 80-tallet.

205 var på mange måter Peugeotts svar på «Folkevogna» og den fantes i mange varianter. Både som tre- og femdørs, som cabriolet og som "van", sistnevnte ikke i Norge.

Man fikk den med flere ulike motoralternativer. Også diesel. Sistnevnte en motortype Peugeot alltid har vært langt framme på. Dessuten kom en rekke spesial- og utstyrsvarianter av 205. Alt fra små-snobbeta Lacoste, til barske 205 Rallye.

Apropos rally: Peugeot 205 Turbo 16 i

205 ble umiddelbart en stor suksess for Peugeot, også i Norge. Her hentet Peugeot mange nye kunder.

Flere spesialmodeller var med på å bidra til høyt 205-salg, her appellerte de til flere kundegrupper.

GTI-utgaven har en spesiell plass i hjertet til mange bilinteresserte. Bilen var usædvanlig kjøreglad, uten at den kostet en formue.

Franske småbiler hadde begynt å sakke litt akterut sammenlignet med de beste konkurrentene. Men så kom Peugeot 205 på markedet i 1983.

gruppe B – herjet i rallyløypene midt på 80-tallet, med sterke førere som Ari Vatanen og Timo Salonen bak rattet. Det ble seier i rally-VM i både 1985 og 1986.

5,5 millioner biler

For de av oss som var unge og bilinteresserte på 80-tallet, er det nok likevel GTI-utgaven av 205 vi husker best. 80-tallet var jo GTI-enes tiår. 205 ble den mest populære av dem alle og danket ut selvste Golf GTI på salgsstatistikken. Først med en 1,6-liters motor på 105 hestekrefter i den lille og lette bilen. Dette ble økt til 115. Før den kom med 1,9-liters motor på hele 130 hestekrefter. Det høres ikke voldsomt ut nå, men den gangen var dette tall som imponerte.

Likevel var det de folkelige utgavene, XR og GR, som sto for det meste av salget. Små, men rommelige og med gode kjøreegenskaper, moderne design og hint av fransk komfort til en relativt rimelig penge. Det var et vinner-konsept.

Bilen ble produsert mellom 1983 og 1998. Nesten 5,5 millioner 205 så dagens lys. Det er dermed en av Peugeots største suksesser noensinne som nå runder 40 år.

De aller fleste bruksbil-eksemplarene av 205 er nå borte fra norske veier. Små biler fra folkelige bilprodusenter er nå en gang ikke de som vanligvis tas best vare på. Mange har endt sitt liv på en EU-kontroll med litt for mange feil til at det lønnet seg å reparere. Rust har også tatt mange eksemplarer. Mens GTI-utgavene ofte levde harde liv, og rett og slett ble kjørt i stykker.

En klassiker

Når det nå dukker opp en 205 til salgs på brukmarkedet i Norge, er det gjerne biler i to kategorier: Enten slitne eksemplarer som trenger en entusiast-eier som er villig til å bruke både tid og penger på å få bilen i orden – eller biler som allerede har vært gjennom restaurering. Prisene på eksemplarer i den siste kategorien har økt betydelig de siste årene.

Her er det også ganske mange godt voksne som har eid bilen tidligere, og som kanskje har et spesi-

elt forhold til den. Dermed kan det friste å skaffe seg et eksemplar, til hobby- og kosebil.

Navn: Kristian Smoge   **Yrke:** Fulltidsstudent
Alder: 29 år   **På fritiden:** Friluftsliv med padling, fjellturer og hengekøye
Sivilstatus: Har kjæreste
Bosted: Flekkefjord   **Aktuell:** Styremedlem MA - Rusfri Trafikk

Kristian engasjerer seg for unge i trafikken:

- Jeg oppdaget fort at dette er noe jeg brenner for

Det som startet som en vennetjeneste har ført Kristian Smoge (29) inn i sentralstyret til MA- Rusfri Trafikk. 29-åringen er blitt en viktig stemme overfor de yngre.

Av Silje Bjørnstad

Kristian Smoge har nettopp flyttet til Flekkefjord fra Stryn i Vestland fylke. Her bor han sammen med kjæresten, og studerer til daglig 3D-design og spillteknologi. De siste årene har 29-åringen jobbet både som vaktmester og nattevakt på Innvik Fjordhotell i Stryn, samt i barnehage. Kristian håper utdannelsen han er i ferd med å ta, kan bidra til at MA Rusfri Trafikk kan nå ut til enda flere unge.

Må møte de unge der de er

I dag er Smoge styremedlem i sentralstyret til organisasjonen. 29-åringen forklarer at engasjementet i MA - Rusfri Trafikk ble til ved en ren tilfeldighet.

– Det startet som en vennetjeneste i 2019 da det manglet en person til styret i Stryn, og etter dette ballet det egentlig bare på seg, ler vestlendingen. Smoge forklarer at han selv ikke var medlem på denne tiden, men at foreningen trengte folk i det lokale styret, og at han derfor

sa ja til å være med.

Siden den gang har Kristian blitt en viktig stemme i arbeidet mot rus i trafikken og for økt trafikksikkerhet. Han ble etter hvert nestleder i det lokale styret i avdeling Nordfjord i Stryn, mens han i fjor sommer ble valgt inn i sentralstyret i Oslo.

– Jeg oppdaget fort at dette er noe jeg brenner for, og som står hjertet mitt nært.

I Stryn har han blant annet stått på stand, der han særlig har konsentrert seg om å nå ut til de unge.

– Det er jo ingen hemmelighet at det generelt er en ganske høy snittalder i MA - Rusfri Trafikk, og vi trenger noen som snakker med den yngre generasjonen. Derfor tror jeg det absolutt er positivt med andre yngre som kan snakke til denne målgruppen, sier 29-åringen.

– I tillegg har jeg stor tro på at jeg kan

bruke det jeg studerer nå, til å formidle kunnskap og informasjon som når ut til enda flere yngre. Man må følge med på den digitale utviklingen og vite hvilke plattformer de unge bruker. For eksempel vet vi at levende bilder og animasjoner er en viktig trend som treffer de yngre bedre enn tekst og stillbilder. Derfor må vi bruke disse metodene og teknikkene til å få frem ting man ikke får frem ellers.

Trenger mer fokus

Kristian opplever at folk er positive til organisasjonen, og at mange setter pris på informasjonen og det holdningskappende arbeidet.

– Det er jo ingen som er imot arbeidet med å skape økt trafikksikkerhet. Alle vil ferdes tryggest mulig i trafikken, men vi må få med de unge. Derfor må vi fortsette det viktige arbeidet med å nå ut med budskapet vårt, poengterer han.

– Det er nok en del som fremdeles

tenker på oss som "Motorførerens avholdsforbund", men MA stiller ikke lenger krav til totalavhold blant medlemmene. Alt som foregår i organisasjonen er fremdeles rusfritt, og vi arbeider med uforminskert styrke for at alle skal kunne ferdes trygt i trafikken fri for alle typer rusmidler.

Kristian har generelt et godt inntrykk av de unge trafikantene.

– De fleste er jo fornuftige og gode sjåførere. Vi har mye kunnskap, men det er alltid noen som bagatelliserer ulike utfordringer og farer i trafikken. Det er disse det er spesielt viktig å nå ut til.

Den engasjerte 29-åringen minner om at det er flere typer rusmidler som øker risikoen i trafikken, og han synes det er viktig å tenke på flere utfordringer samtidig.

– De aller fleste er klar over at man ikke skal blande alkohol og bilkjøring, men de siste årene har det også kommet

en rekke andre rusmidler som samfunnet mangler erfaring med. I tillegg til å advare mot alkoholpåvirket kjøring, må vi stadig minne omgivelsene på risikoen forbundet med andre typer rusmidler.

Fort gjort å miste oppmerksomheten

Et av rusmidlene Smoge mener det må snakkes mer om, er cannabis. Kristian forteller at han selv har vært i et miljø der det blant annet ble brukt hasj – en av de vanligste typene cannabis.

– Man blir sløv, og det er ingen tvil om at man utsetter seg selv og andre for større risiko og fare i trafikken, forteller han.

– Jeg kjørte aldri bil, men jeg vet hvor skadelig det er. Jeg har kjent flere som har dødd i trafikken på grunn av alkohol og andre rusmidler. I dag er hasj et utbredt rusmiddel blant unge. Har man vært i dette miljøet og sett effektene av hasjbruk, får man en god innsikt i hvor skadelig stoffet kan være.

Kristian mener skjermbruk mens man kjører, både på mobil og store infotainment-skjermer, er en annen utfordring som må tas på alvor.

– Det er fort gjort å se på telefonen og kanskje åpne en Snap eller lignende, men bare noen små sekunders uoppmerksomhet kan være nok til at smeller.

Kristian tror de mye omdiskuterte bøtesatsene som ble oppjustert i februar, kan være et av mange tiltak for at mange sjåførere holder fingrene unna skjermen når man kjører.

– Ja, jeg tror dette kan ha en positiv effekt. Jeg skjønner at flere synes de nye bøtesatsene er urimelige, men dyre bøter tror jeg også kan få mange til å skjerpe seg. Sikkerhet bør alltid være en motivasjon, for ingen har lyst til å få en svær bot.

HANESETH
ELSERVICE

Børøyvn 22
8450 STOKMARKNES
Tlf. 76 16 07 00

**Hurum
Bilsenter AS**

Åsveien 14
3475 SÆTRE
Tlf. 454 73 090/958 75 033

MAFO AS

Øverbygdsvegen 926
2656 FOLLEBU
Tlf. 404 02 119

Aulie

NYBAKTE LOMPER
OG LEFSER!

BRIX
DEKOR AS

Vi gjør deg språklig i markedsfelt!

**Ekra Gartneri og
Hagesenter AS**

Melhusvegen 82
7083 LEINSTRAND
Tlf. 72 59 42 20

Rs Bilservice AS

Sørbyveien 603
3178 VALE
Tlf. 33 06 02 13

**Trollheimen
Turbuss**

Smivegen 3
7340 OPPDAL
Tlf. 905 50 617

BILPLEIE AS

Påls Vei 3
8008 BODØ
Tlf. 75 50 87 44

MotorForum
Follo

Teglveien 16
1400 SKI
Tlf. 64 97 69 69

**IP Huse AS
Mek. Verksted**

6487 HARØY
Tlf. 71 27 57 00

**Ørland Bil AS
Toyota**

Fjæraveien 2
7130 BREKSTAD
Tlf. 72 52 27 50

ANONYM
STØTTE

06565
Lillehammer Taxi

**Sport1
Kragerø AS**

Storgata 17
3770 KRAGERØ
Tlf. 35 98 39 25

**Eiksenteret
Måselv**

Andslimoen
9325 BARDUFOSSE
Tlf. 77 83 40 50

**KONGSBERG
TRAFIKKSKOLE.NO**
32 73 05 90
Bil - MC - Moped - Tilhenger
- Trafikalt grunnkurs

Nor bilpleie AS

Henrik Bulls veg 48
2069 JESSHEIM
Tlf. 63 97 36 46

**Jensen
Transport AS**

PB 6
3832 LUNDE
Tlf. 35 94 73 74

Nordicgsa AS

Flyspeditørenes Senter
2060 GARDERMOEN
Tlf. 63 93 06 90

**Salong
Alf Andersen**

Nedre Storg 16
3015 DRAMMEN
Tlf. 32 83 24 31

**Brødrene
Stigen AS**

Lykkjaveien 4
1960 LØKEN
Tlf. 991 07 435

El Ringen AS

Torsbyveien 1
3370 VIKERSUND
Tlf. 918 07 918

**Kviteseid
Motorservice AS**

Dalenvengen 23
3850 KVITSEID
Tlf. 35 05 31 58

NIOS

Vi tilbyr

- Mechanisk vedlikehold
- Automasjon
- Hydraulikk
- Konsulent tjenester

90 81 47 90

espen.pedersen@nios.no

sigdal

STUDIO SIGDAL DRAMMEN

**Borgan
Kjøkken og Bad**

Tordenskiolds gate 26
3044 DRAMMEN
Tlf. 32 88 88 90

**REGNBUEIN
GJENVINNING**

en del av
AS Follo Truckutleie

CONTAINERUTLEIE

Din lokale
avfallspartner

Tlf: 64 86 31 03

follotruckutleie.no

**Nulltoleranse for all
rus langs våre veier**

Notodden kommune

notodden.kommune.no

Våler kommune

valer-of.kommune.no

Luster kommune

Psykisk Helseteam

luster.kommune.no

Gjerdrum kommune

gjerdrum.kommune.no

Måselv kommune

malselv.kommune.no

Nordre Land kommune

nordreland.kommune.no

Ål kommune

aal.kommune.no

Nesodden kommune

nesodden.kommune.no

Austrheim kommune

austrheim.kommune.no

Sel kommune

sel.kommune.no

Bamble kommune

bamble.kommune.no

**Karmøy
BEGRAVELSESBYRÅ**
Døgnvakt: 52 81 62 22

Til tjeneste i over 50 år

Kløshaugvegen 21
4270 Åkrehamn

karmoybb.no

Praktisk hjelp og veiledning ved dødsfall og begravelse
Dødsannonse: karmoy.vareminnesider.no

4296 ÅKREHAMN • Tlf. 52 81 62 22

HALVORSEN & CO OG HELLAND INGEBRIGTSEN SLÅR SEG SAMMEN!

Vi ønsker å skape det største, mest erfarne og ledende
fagmiljø til fordel for skadelidte i hele landet.

Vi tar
nye
steg

• Trafikkskade • Yrkesskade • Pasientskade •

Kostnadsfri vurdering av din skadesak.

Vi ser frem til å høre fra deg.

Advokatfirmaet Halvorsen & Co | Lillestrøm | Ski | Tlf. 64 84 00 20 | post@halvorsenco.no | halvorsenco.no

Serviceveien 10
1940 BJØRKELANGEN
Tlf. 900 90 046

Smedstadgrenda, 2133 GARDVIK
Tlf. 62 97 42 82

Selbuvegen 695
7584 SELBÜSTRAND
47 93 30 60

Laud
Produkter AS

Tangengata 42
4950 RISØR
Tlf. 21 90 40 20

Rødmyrsvingen 94, 3735 SKIEN
Tlf. 901 85 868

Austsidevegen 72, 3539 FLÅ
Tlf. 32 05 38 10

Sele Kalk AS

Kornvegen 123
4352 KLEPPE
Tlf. 959 71 737

6105 VOLDA
Tlf. 70 07 44 30

Gamle Helgeroa Marina AS

Nordgata 12
3295 HELGEROA
Tlf. 33 18 84 14

TA VARE PÅ DET DU HAR

Stopper rust!

FLUID FILM NAS
Svært anvendelig
lanolinbasert olje
som hverken størkner
eller fordampner. Oljen
er tykk som ketchup,
men likevel er den
svært penetrerende.

Har prøvd mange ulike
produkter som hevder de
stopper rust uten at disse har
innfrid. Fluid film må sies å
stille i en klasse for seg selv.
Kan på det sterkeste anbefale
NAS-oljen til alle som ønsker
å bevare bilene sine.

RETTEDAL BILKONTROLL
BILKONTROLL.NO

BILTEST

Førerplassen er intuitiv, og bilen byr på god komfort.

Bagasjerommet overrasker med sine 450 liter.

Vi har prøvd en tidlig utgave på norske vinterveier og i kuldegrader.

FAKTA: JAC E-JS4

Motor: Elektrisk, forhjulsdriфт

Effekt: 193 hk / 340 Nm

Batteripakke: 65,7 kWh

R. vidde på strøm (WLTP): 434 km

0-100 km/t: 7,5 sek

Bagasjerom: 450 - 1.050 liter

Lengde/bredde/høyde:

441 x 180 x 166 cm

Vekt: 1.690 kilo

Hengervekt: ikke mulig

Pris: Fra 374.900 kroner

Å få kjøre en helt ny bilmodell er alltid spennende. De siste årene har ikke så rent få av dem kommet fra Kina. Knapt uten unntak har de vært elektriske. Nykommeren Jac e-JS4 utmerker seg dermed ikke stort i så måte. Den er både kinesisk og elektrisk.

Av Benny Christensen

Første modell på norsk jord er den kompakte, men overraskende romslige SUVen e-JS4. Prislappen som lyder på 374.900 kroner, gjør at den er en bil mange kan ta seg råd til.

Samtidig som den også sladrer om at det ikke er noen eksklusiv premiumbil vi her har med å gjøre. Uten at det behøver å være negativt på noen måte. Kanskje snarere tvert imot. Svært mange nordmenn liker folkelige, fornuftige og rimelige biler.

Vi skal finne ut hvordan den egentlig er på godt norsk vinterføre, og i noen kuldegrader.

Kjøreegenskaper

På veien har Jac lite å skamme seg over. Man sitter godt, og bilen oppleves som rimelig komfortabel, retningsstabil og ikke minst stillestående. Sittestillingen er relativt høy, og det er dermed god oversikt over bilens hjørner.

Ytelsene er greie nok, og både fjæringskomforten og styrefølelsen får godkjent med god margin. Det skal likevel legges til at brå humper i veien merkes godt. Bakstillingen er ikke mest påkostet. Da kan bilen «sprette» litt, akkompagnert av noen klunkelyder. På den annen side – du får ikke et Porsche-hjuloppheng på en bil i denne prisklassen.

Bilen vi kjører er en såkalt førseriebil. Altså en av de tidligst produserte modellene, som blir bygget før selve serieproduksjonen kommer i gang. Noen justeringer kan forekomme.

Trolig er dette grunnen til at bakluken var vanskelig å lukke, uten rå makt. Dette er nok oppgradert nå. Vi slet også med å opprettholde temperaturen i kopeen, særlig når bilen går i eco-modus.

Plass / praktiske løsninger

Bilen som måler 4,4 meter i lengde, imponerer med god innvendig plass.

Man sitter høyt, med beina nedover, og ikke så mye framover. Setene er bedre å sitte i enn de ser ut til. Dessuten er bilen oversiktlig med store vindusflater, som sammen med glasstak slipper inn godt med lys.

Også plassen i baksetet er god. Både til hode og knær, selv for voksne. Bagasjerommet svelger unna anstendige 450 liter. Noe som er klart godkjent i dette segmentet.

Instrumentpanel, infotainment-system og berøringsflaten for klimaanlegget ser intuitivt, oversiktlig og greit ut. Kanskje litt konservativt, men likevel ikke umoderne.

Setene er i vegansk skinn og en del av flatene man berører har fin materialkvalitet, igjen med tanke på prisen. Det finnes definitivt rause innslag av hard plast også, både på dashbord og i dørtrekk og midtkonsoll.

En liten prisbombe fra Kina

Bilen som selges her hjemme kalles Nordic Edition, som inkluderer varme i forsetene, panoramaglasstak, LED-frontlykter, 360-graders kamera, DAB+, Apple CarPlay og Android Auto. Mye av dette ville det strengt tatt være merkelig å ikke tilby i en ny bil i 2023.

Motor / forbruk:

Jac ser SUV-aktig ut, men leveres kun med forhjulsdrift. Elmotoren har en ytelse på 142 kW / 193 hestekrefter, mens dreiemomentet er på 340 Nm. 0-100 km/t gjøres unna på snaut 10 sekunder og toppfarten er begrenset til 150 km/t.

Ikke de spenstigste ytelsene, med andre ord. Men det duger greit for de fleste.

Batteriet har en kapasitet på 65,7 kWh, nok til å gi den relativt lette bilen (til elbil å være) på 1.690 kilo en oppgitt rekkevidde på 434 kilometer (WLTP).

På vinterveier og i kuldegrader, kom vi

322 kilometer. Det er «godkjent» og gir et rekkeviddeavvik på 25 prosent. Hvilket er helt normalt under de gitte forholdene på en elbil.

Jac oppgir et litt diffust tall når det gjelder hurtiglading. 50 kW er vel liksom det offisielle tallet, men opptil 70 kW har også blitt nevnt - uten at noen av tallene akkurat drar skinnen av en pølse. De beste ligger på rundt 250 kW. Og det er langt dit.

Sikkerhet:

Jac er ennå ikke testet av EuroNCAP. Men bilen skal ha gjort det godt på tilsvarende tester i Kina, opplyser importøren.

Det vil overraske oss om den ikke får fem stjerner og toppscore når den blir testet. Her har det skjedd en liten revolusjon hos de kinesiske bilprodusentene de siste årene. De har virkelig skjønnet betydningen av å bygge sikre biler, og å

gjøre det bra i krasjtestene.

Konklusjon

Om vi kjapt skal oppsummere vårt første møte med Jac, må det være at dette er en bil med flere gode egenskaper.

Vi mener dette er mye bil for pengene. Både den gode plassen og en gunstig pris, trekker opp.

Dessuten er kjøreegenskaper og komfort helt klart godkjent for en bil i denne prisklassen. Det er for så vidt rekkevidden også. Ladehastigheten imponerer ikke på en ny elbil i 2023. Har du mye langkjøring, er nok ikke dette bilen for deg.

Alt i alt en fornuftig, men ikke veldig spennende bil. Det er bare litt synd at den ikke kommer med firehjulsdrift.

DET FINNES INGEN KOPIER!

Basert
på lanolin
"ullfett"

Fluid Film-pakke med proff
trykkbegerpistol TB301

2695,-

Miljøvennlig

Løsemiddelfri

Fryser ikke

Lang levetid

Kryper opp til 15 cm

Trekker ikke til seg skitt

Eureka Chemical Company har utviklet en unik og avansert produksjonsprosess som ingen andre har klart å kopiere. Lanolin, som er et fast produkt, fikk de flytende uten å bruke løsemidler.

Fluid Film er ruststoppende, krypende og vannfortrengende i årevis og blir aldri en voks. Egenskapene har verden sett i mange tiår. Historien startet i 1943, men produktene er utviklet og serien har blitt større i løpet av disse årene.

Det er Fluid Film-antirustverksteder og forhandlere over store deler av landet. Se oversikt på FLUIDFILM.NO

Antirustbehandle bilen selv?

Med Fluid Film-pakken har du alt du trenger trenger. Pakken kjøper du på bilkontroll.no eller hos en av våre mange forhandlere.

Fjord1

Vi er det leiande ferjeselskapet i det grønne skiftet

Målsetnaden til Fjord1 er å vere den tryggaste og mest attraktive leverandøren av miljøvennleg og påliteleg transport til kundar, oppdragsgjevarar og samarbeidspartnarar.

Fjord1 har ein nullvisjon for for tap av liv, skadar på menneske, større utslepp og store skadar.

16 millionar
Reisande i året

79
Fartøy

1201
Tilsette

www.fjord1.no

Tid for miljøvennlig ANTIRUSTBEHANDLING

Lanolinoljen Fluid Film

Vi har enerett på Fluid Film i våre områder

NASA
FLUID FILM® er det eneste produktet i
sitt slag som har klart de harde kravene
som stilles om bord på romfergene.

CATERPILLAR

Dagens biler ruster mer enn noen gang. Det har aldri vært viktigere å gi bilene en ekstra beskyttelse. Vi tilbyr gode behandlinger til fornuftige priser. Og husk - nye biler ruster også.

Fluid Film lanolinolje virker på en helt unik måte.

- Miljøvennlig
- Slitesterk
- Drypper lite
- Kryper godt
- Effektivt på alle biler
- Overlegen hvis bilen har begynt å ruste
- Gunstig for elektriske/elektroniske komponenter

FLUID FILM - LANOLINOLJE

Vi sprøyter olje under meget høyt trykk inn i kanaler, dører, koffertlokk og andre hulrom.

I tillegg blir hele bilens underside, skjerm og skjermbuer dekket av olje. Spesialoljen er en penetrerende, seig olje som kryper inn i sprekker, skjøter og opp rette vegger. Der etablerte systemer sprekker opp og løsner fordi det er rust under, vil oljen krype inn og stanse et etablert rustangrep.

Velg produktet som i en årrekke har vist sin gode virkning og som kan dokumentere resultater.

Det er Fluid Film som blir valgt til bruk på miniubåter i Nordsjøen pga sine saltvannsbestandige og korrosjonshemmende virkning.

Det er testet og anbefalt av den amerikanske marinen, og valgt av de store maskinprodusentene i USA m.fl.

Standardbehandling

Fra kr.

3.700,-

Hovedbehandling

Fra kr.

5.700,-

MARKEDETS BESTE ANTIRUSTGARANTIER

Bilene må ikke være rustfrie, men de må passere vår rustkontroll. Garantien er betinget av at man følger vårt antirustprogram. Se våre hjemmesider for ytterligere informasjon om garantier og priser.

Les mer på våre hjemmesider.

Buskerud Antirust AS

Øvre Eikervei 83A, 3048 Drammen. Tlf 944 20 567 www.buskerudantirust.no

Funderud Antirust AS

Stasjonsveien 335, 1880 Eidsberg. Tlf 69 89 89 89 www.antirust.no

Oslo Antirust AS

Østre Aker vei 205, 0975 Oslo. Tlf 22 22 42 02 www.osloantirust.no

Vestfold Antirust

Hortensveien 273, 3157 Barkåker, Tønsberg. Tlf 33 33 25 99 www.vestfoldantirust.no

TEST KUNNSKAPENE DINE MI

GEOGRAFI

1. Hva heter Europas lengste elv?
2. Hva heter hovedstaden i Argentina?
3. Hva heter Afrikas høyeste fjell, og i hvilket land ligger det?
4. Hva heter Norges nest største innsjø?
5. Hva heter hovedstaden i Uzbekistan?

SPORT

1. Hvilket lag ble norsk seriemester i fotball for menn 2022?
2. Hvem vant 30 km langrenn for kvinner i VM Planica 2023?
3. Hvilken plassering oppnådde Maren Lundby i det individuelle hopprennet i stor bakke under VM i Planica 2023?
4. Danmark vant håndball-VM menn i 2023. På hvilken plass kom Norge?
5. På hvilken plass kom Norge under håndball-EM kvinner 2022?

MIKS FOR ALLE

1. Hva slags dyr er kakaduer, undulater og parakitter eksempler på?
2. Hva er en kjerub?
3. Nevn et år både Leonardo da Vinci og Michelangelo var i live.
4. Hva heter Erna Solbergs nye bok?
5. Hva heter de tre låtene Norge har vunnet Eurovision Song Contest med?

VITENSKAP

1. Hvilket ord på «d» er en annen betegnelse for hjertestarter?
2. Hvilket metall har kjemisk symbol Sn?
3. Hva kjennetegner en uekte brøk?
4. Hvilket grunnstoff er hovedbestanddel i kull?
5. Hva kalles laget som befinner seg mellom kjernen og jordskorpen på planeten vår?

DYRERIKET

1. Hvilket dyr har betegnelsen Canis familiaris på latin?
2. Hvor mange knokler har en hai?
3. Hvilket pattedyr i naturen sover minst?
4. Hva er verdens farligste dyr?
5. Hva er rytling?

HISTORIE

1. Når oppstod det moderne mennesket, Homo sapiens?
2. Hvor mange keisere hadde Romerriket?
3. Når pågikk den amerikanske borgerkrigen?
4. Hvor gamle er de eldste skjelettrestene av mennesker som er funnet i Norge?
5. Hvilken småkonge fra vikingtiden gikk gjennom isen og druknet på Randsfjorden ca år 860?

Svar Vitenskap
1. Defibrillator 2. Tinn 3. Telleren er større enn nevneren 4. Karbon 5. Mantelen
luft

Svar Dyrikeret
1. Hund 2. Ingen. Den er en bruskfisk
3. Afrikanske elefanter sover kun 2 timer
per døgn i det fri 4. Myggen. Den tar
årlig livet av over 750.000 mennesker

Svar Historie
1. For ca 300 000 år siden 2. 70 3. 1861
– 1865 4. 9000 år 5. Halvdan Svarte

Svar Geografi
1. Volga (! Russland) 2. Buenos Aires
3. Kilimanjaro i Tanzania 4. Røssvatnet
5. Tasjkent

Svar Sport
1. Molde 2. Ebba Andersson 3. 2. plass
og sølv 4. 6. plass 5. 1. plass og gull

Svar Miks for alle
1. Papøyer 2. En engel 3. Mellom
1475 og 1519 4. «Vien videre» 5. La
det svinge, Nocturne og Fairytale

ED VÅR STORE PÅSKE-QUIZ!

TRAFIKKSIKKERHET

1. Hvor mange omkom i trafikken i 2022?
2. Hvor mange paragrafer finnes det i vegtrafikkloven?
3. Hva er bøtesatsen hvis du kjører i 93 km/t i en 80-soner?
4. I 2022 omkom 34 personer i forbindelse med bruk av fritidsbåt. Hvor mange av de omkomne var rus/alkoholpåvirket?
5. Er det påbudt å ha refleksvest i bilen?

Motorførerens

50

PÅSKENØTTER

UNDERHOLDNING

1. Hva het Bond-filmen som Paul McCartney og Wings hadde tittelmelodien til?
2. Hva het platen som ble laget på Cuba i 1997 med kubanske musikere og som ble en verdenssuksess?
3. Hvem har skrevet krimbøkene der inspektør Adam Dalgliesh etterforsker udådene?
4. I hvilket TV-program er Ina Wroldsen en av dommerne?
5. Hvem er programleder i Nytt på Nytt?

LETT BLANDING

1. Hva heter USAs forsvarsminister?
2. Hvem vant Brageprisen 2022 med romanen «Kniven i ilden»?
3. Hvilken farge har ametyst?
4. Hva er spesielt med James Webb-teleskopet?
5. I hvilket land heter myntenheten Hryvnia?

BILER

1. Hva heter den mestselgende bilmodellen gjennom tidene?
2. Hvor mange elbiler var det i Norge ved årsskiftet?
3. Hvilket bilmerke har modellen Viper?
4. Hvilket land produserer SEAT?
5. En av Chevrolet's legendariske fullsize-modeller er oppkalt etter en hjort. Hvilken?

1. Live and Let Die 2. Buena Vista Social Club 3. P. D. James 4. The Voice på TV2 5. Bård Tufte Johansen

Svar Underholdning

1. 118 personer 2. 52 paragrafer 3. 4.800 kroner 4. 47%, dvs 16 personer 5. Ja

Svar Trafikksikkerhet

1. Lloyd Austin 2. Ingeborg Arvola 3. Fiolet 4. James Webb-teleskopet registrerte infrarød stråling som trenger lettere gjennom verdensrommet 5. Ukraina

Svar Lett Blanding

1. Toyota Corolla 2. 620.333 elbiler 3. Dodge 4. Spania 5. Impala

Svar Biler

Din nye medlemsfordel:

Gled barn og barnebarn med tur til TusenFryd i sommer - hos oss får du god rabatt på billetter!

Bestill på:
[www.marusfritrafikk.no/
medlemsfordeler](http://www.marusfritrafikk.no/medlemsfordeler)

Praktisk informasjon:

- Pris per dagsbillett: kr 380,- (ord. pris ved kjøp i luken fra kr 539,-).
- Rabatten gjelder kun ved kjøp av dagsbillett online.
- Tilbudet gjelder dagsbillett av typen "over 120 cm", ikke for dag 2-billett eller sesongkort.
- Billettkoder kan innløses online på TusenFryd sin nettside frem til siste åpningsdag 29. oktober 2023.
- Det er mulig å bestille inntil 6 rabatterte billetter per kjøp og du som medlem må være blant disse.
- Billettene er kun gyldig på valgt dato, ordinær åpningsdag og er ikke refunderbare.
- Rabatten kan ikke kombineres med andre tilbud.

NB! Bestilling av billetter må gjøres hos oss senest 19. juni for å benytte rabatten.

Dine medlemsfordeler i MA - Rusfri Trafikk:

 <p>Kampanjerabatt på dagsbilletter på TusenFryd.</p>	 <p>Kinobilletter til rabattert pris.</p>
 <p>Fire kostnadsfrie assistanser pr år. Ingen egenandel.</p>	 <p>Rabatt på utvalgte pakkeløsninger hos Wright trafikk skole.</p>
 <p>Rabatt på leiebil.</p>	 <p>Rabatt på synsundersøkelse, databrilleg, privatbrille og solbrille med styrke.</p>
 <p>Rabatt på reparasjoner, periodisk kjøretøykontroll og deler.</p>	 <p>Rabatt på synsprøve og komplett brille.</p>
 <p>Rabatt på flyplassparkering på Gardermoen.</p>	 <p>Rabatt på internasjonalt førerkort.</p>
 <p>Rabatt på hotellovernattinger.</p>	 <p>1 time gratis juridisk veiledning.</p>
<p>BookBeat Gratis prøveperiode på lyd- og e-bøker.</p>	 <p>Rabatt på hotellovernattinger.</p>

Les mer og bestill på www.marusfritrafikk.no/medlemsfordeler

Kjøp MA-kalenderen 2023 og lodd i MAs landslotteri!

MA-kalenderen for 2023 er nå til salgs for kr 498,- fritt tilsendt.

Hovedgevinsten i MAs landslotteri er 100.000 kroner. I tillegg er det mange andre flotte gevinster, deriblant flere pengepremier.

Overskuddet fra lotteriet gir et stort bidrag til MAs prosjektarbeid for en rusfri trafikk og trafikksikkerhet generelt.

Bestillingen kan gjøres til MA - Rusfri Trafikk på telefon 22 47 42 00 eller epost til ma@marusfritrafikk.no.

Pris per lodd i MAs landslotteri er kr 40,-.

Tusen takk for støtten!

Kinobilletter til kun kr 100,-

Som medlem i MA eller Ung i Trafikken får du svært god pris på kinobilletter. Perfekt når du vil glede en du er glad i!

Støtt oss ved å kjøpe MAs aktivitetshefte

Heftet inneholder kryssord, sudoku og mange flere spennende aktiviteter for hele familien.

Du kan bestille ved å sende epost til ma@marusfritrafikk.no eller ringe oss på tlf. 22 47 42 00.

Pris kr 448,- fritt tilsendt.

Tusen takk for støtten!

Sjekk synet - få MAs gode rabatter!

Brilleland har gleden av å tilby MAs medlemmer følgende:

- ✓ Synsprøve 490,- (veiledende pris 740,-)
- ✓ 20% rabatt på komplett brille
- ✓ Livslang brilleservice
- ✓ Brillefingaranti – 90 dagers bytterett på uskadet brille
- ✓ Progressivgaranti – dersom du ikke klarer å venne deg til dine nye progressive briller innen 3 måneder finner vi en ny løsning eller du får pengene tilbake.

Hos oss møter du autoriserte optikere og dyktige salgsmedarbeidere. Vi hjelper deg med briller, kontaktlinser og solbriller. Vi tilbyr et stort utvalg til faste lave priser!

Bestill time på 67 81 50 70, eller www.brilleland.no/om-oss/bestill-time/

brilleland

**Få tilgang til
800.000 bøker
med BookBeat**

Få 40 timer gratis lytting hos
BookBeat med koden
rusfritrafikk60

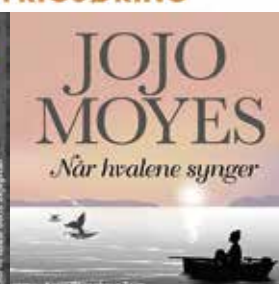
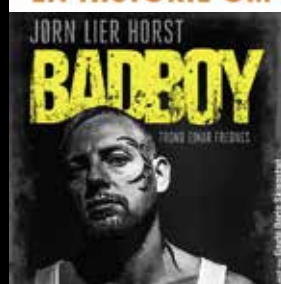
BookBeat

Nothing beats a good book

ABIDRAJA

EN HISTORIE OM FRIGJØRING

**MA - Rusfri Trafikk, Ung i Trafikken og
Motorføreren ønsker alle
medlemmer og lesere en god påske!**

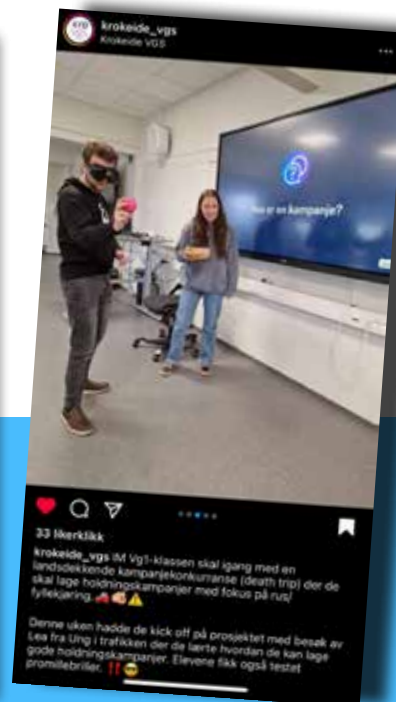
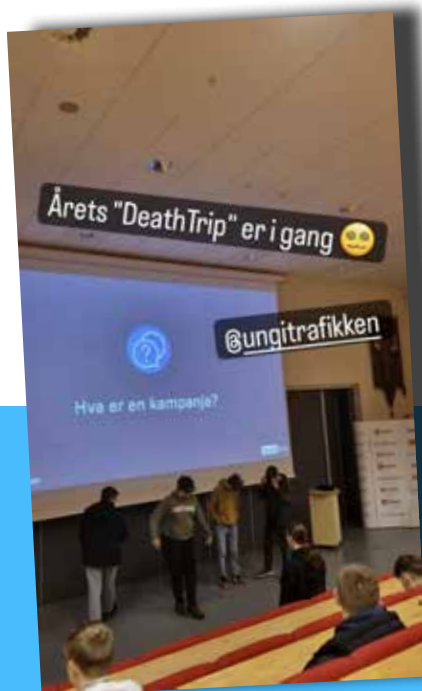
**Ta godt vare på hverandre, og kjør
forsiktig om du skal ut på veien.**

Ung i trafikken

Nå er det snart duket for DeathTrip-finale!

I mai kårer vi vinnerne i konkurransen om å lage de beste kampanjene mot ruskjøring. Vi gleder oss – og det burde du også!

Av Eivind Windingstad Stensrud og Lea Cristine Tvervåg

I årets DeathTrip-konkurranse og vårt største prosjekt, sanker vi inn de beste kampanjene mot ruskjøring fra medieelever i hele Norge. Det er utrolig stas at rundt 50 klasser fra forskjellige videregående skoler har meldt seg på. Ungdom på medielinjer setter seg godt inn i temaet ruskjøring, og lager blant annet videoer og plakater som skal påvirke sin egen unge målgruppe til å ta gode og trygge valg når det gjelder rus og trafikk.

I forkant av den store finalen trekker vi ut totalt 12 kampanjer som finalister i kategoriene «Beste helhetlig kampanje», «Folkets favoritt», og «Beste interaktive produkt». Førsteplass for «Beste helhetlige kampanje» vinner 30.000 kroner. Finalistene tar vi med til Saga kino i Oslo med dekket opphold og reise for den store finalen. Det blir duket for en real feiring i kinosalen, da DeathTrip også har 15-årsjubileum.

Som konferansier denne dagen har vi fått inn to kjente influensere til å stille. Uten å røpe hvem det er, kommer de med mye energi, humor, og er godt kjent blant ungdommen fra blant annet TikTok. Sammen lover de å bidra til ordentlig finalestemning og god underholdning under den spennende kåringen.

Finalistene og kampanjene deres blir publisert i kanalene våre i løpet av uke 17. Så følg med på @ungitrafikken på Instagram!

Vi sees!

Har du kjent på Highway Hypnosis?

Av Lea Cristine Tvervåg

Magen rumler, og du klarer ikke vente med å komme hjem for å spise, game og ikke minst slappe av på sofaen. Du finner bilen på parkeringen, setter deg inn, slenger sekken i passasjeretset, tar på beltet og vrir om nøkkelen.

Ibakspeilet ser du et glimt av parkeringen og biler i kø for å komme ut derfra. Du har satt på spillelisten din, og sangen du alltid hører på etter en lang dag spiller over stereoanlegget. Så svinger du ut på motorveien. Du svinger inn på parkeringen din, setter bilen i første gir og skrur av tenningen. Hva er klokken? Hvilken sang var det som nettopp spilte? Var det mye trafikk? Du sitter igjen i bilen og stirrer med et tomt blikk ut frontruta. Du husker ikke kjøreturen hjem.

De som opplever motorveihypnose, glemmer detaljer fra kjøreturen eller hele kjøreturen. De kan glemme detaljer som om det var mye trafikk, om man stoppet for noen fotgjengere, kjørte forbi noen, brukte blinklys, kjørte fartsgrensen osv. Hvordan blir man hypnotisert?

Highway hypnosis", på norsk kalt motorveihypnose, skjer som oftest når du tenker på noe annet mens du kjører. Det kan være noe spesielt du tenker på, som for eksempel en eksamen du gruer deg til eller noe som skjedde tidligere på dagen. Dette, også i kombinasjon med at du kjører en strekning du har kjørt tusen ganger før og/eller er sliten, kan forårsake motorveihypnose.

Hvordan føles det? Dette varierer ofte fra person til person. Allikevel er det vanlig å kjenne på tretthet, med tunge øyelokk og treg blinking. Mange kan kjenne at man mister konsentrasjonen eller stirrer seg fast på ting. Man kan også oppleve et tankekjør, hvor hjernen hopper fra en tanke til en annen. Felles for trekkene er allikevel at vi går litt «på autopilot», og kjører bil uten at vi tenker for mye over hva vi faktisk driver med.

Vi snakker med venner mens vi går. Vi snakker også uten å tenke over hvilke ord vi skal si. Å være "på autopilot" er ikke nødvendigvis en dårlig ting. Det ligger naturlig i oss. Dessverre, av den grunn, må vi være ekstra oppmerksomme når vi er i trafikken. Her er det veldig stor sannsynlighet for at noe uforutsigbart kan skje. Hvis alle i trafikken hadde tatt valg "på autopilot", ville det skjedd ulykker hele tiden.

Noen gode tips for å unngå motorveihypnose er å få seg nok søvn. Ellers er det viktig å sitte rett i ryggen når du kjører, kjør en annerledes vei enn den veien du vanligvis kjører og å ha det noe kaldt i kjøretøyet ved å f.eks bruke aircondition. Det kan også være lurt å unngå cruise control, men heller synge til en favorittlåt, snakke til seg selv, eller å drikke noe med koffein er ting som kan fungere godt.

Hvordan skaper man en trygg

Et sikkert vårtegn er dundrende musikk og festing til langt på natt. Russetiden er i emning. Dette er litt av hva Ung i trafikken skal jobbe med overfor russen.

Russen er en særegen trafikantgruppe, siden russetiden består av både rus og bilkjøring – forhåpentligvis utført av forskjellige personer. Vi har tatt en prat med Liv Marie Bendheim, prosjekt- og kampanjeansvarlig i Ung i trafikken, for å finne ut hva Ung i trafikken skal jobbe med i vår.

– I år kommer vi til å jobbe med et bredt spekter av virkemidler for å gjøre ungdommen mer bevisst på sikkerheten i trafikken. Vi kan koke de ned til seks forskjellige punkter.

1. Hva er «Trygg russetid»?

– Konkurransen «Trygg russetid» avsluttet vi nå nylig. Her sendte ungdommer inn sine beste tips til en trygg russetid. Etter mange fine innspill fra russen, valgte vi til slutt en vinner som fikk et maleri på russeadressen sin med selvvalgt motiv, laget av gatekunstneren Varcoe.

Dette var en konkurranse som skapte mye engasjement blant russen, og vinnerbidraget kom fra Even (18). Budskapet hans var følgende: «Nå er det snart russetid, og da er det viktig å passe på de rundt deg. Ta vare på hverandre, respekter andre sine valg. Og ikke minst; pass på at sjåføren alltid er edru».

2) Stemmer det at Ung i trafikken har laget russelåt?

– Hehe, dette er muligens første gangen en trafikksikkerhetsorganisasjon begir seg ut på et slikt prosjekt. Vi er veldig stolte av produktet vi har skapt, men vi vil ikke avsløre alt for mye av enda.

– Håpet er at vi med ironisk distanse til russekulturen og tidligere russelåter, kan nå frem med et budskap om trafikksik-

kerhet på et tidspunkt russen kanskje forventer det minst, men trenger det mest. Næmlig på fest. Det å lage en småironisk dansbar russesang uten referanser til alkohol og andre rusmidler er ikke «bare bare». Allikevel er det en mulighet for at Ung i trafikken slipper årets feteste russelåt mot slutten av april.

– I tillegg har nesten alle russelåter referanser vi har hørt de siste årene en referanse til alkohol og/eller narkotika. Til og med utenom russetiden. I august i fjor, la vi blant annet merke til at samtlige av topp ti låtene i Norge på Spotify hadde referanser til rusmidler. Vi mener det er skummelt om dette normaliseres, når vi samtidig ser at ungdom rapporterer om økt bruk av blant annet kokain og cannabis.

3) Har dere strykemerker til russeadressen i år også? Er det mulig å få tak i?

– Hittil i år har vi delt ut 6000 strykemerker til dress, i tillegg til klistremerker på buss og van. I år har vi i tillegg endret litt på logoen med hjelp fra Varcoe. Dette valget falt i smak, og vi er allerede blitt tomme.

4) 3 x russestyreseminarer

– Vi var invitert av Trygg Trafikk Innlandet til å delta på tre russestyreseminarer, hvor alle russestyrene i hele fylket deltok.

Trygg russetid?

Fra denne dagen tok russestyrene med seg verktøy fra ulike aktører tilbake til sine skoler for å bringe budskap og kunnskap videre til sine egne russ. På temadagene russestyrene arrangerte på skolene sine, deltok vi med digitale hjelpemidler. Blant annet informasjonsvideoer om rus og fart, DeathTrip-bidrag, video fra psykolog Maria Østhassel, også kjent som @psyktdeg, quiz, tips til aktiviteter med promillebriller og bruk av kollisjonskalkulator vi har liggende på vår dedikerte russe-side på ungtrafikken.no

5) Hvor kan jeg finne informasjon og tips til bedre trafiksikkerhet i russetiden?

– På nettsiden har vi blant annet laget en landingsside for russ. Her har vi samlet all informasjon russetiden trenger for en trygg russetid. Her finner man informasjon kollisjonskalkulator ved ulykke, info om rus og aktuelle konkurranser for russ. Ta gjerne en titt om du er nysgjerrig.

6) Rus og russ henger tett sammen, hvordan kan man allikevel holde det trygt?

– Et godt bidrag til en trygg russetid er en alkolås. En alkolås er en teknisk duppedings som du må blåse i for å kunne starte et kjøretøy. Har du promille over 0,2 vil ikke bilen/bussen starte. Vi i Ung i trafikken gir noen utvalgte russegrupper en unik mulighet til å få installert en slik alkolås i russekjøretøyet sitt. Dette gjør russetiden tryggere for både russetiden selv, og andre trafikanter. På ungtrafikken.no kan du søke om gratis alkolås til din russetid.

Husk: All den viktigste infoen om en trygg russetid finner du på ungtrafikken.no!

Seks gode tips for en "Trygg russetid"

Her er noen av tipsene ungdommene selv trakk frem i konkurransen «Trygg russetid»:

I konkurransen «Trygg russetid» lurte vi på om ungdommen hadde noen tips til en trygg russetid. Her fikk vi mange gode innspill til hva ungdommen selv mener er viktig i russetiden.

1. Alltid ha en plan på hvordan du skal komme deg hjem og avtal at en i gjengen skal holde seg edru (kan bytte på for hver gang). Slå på «find my phone»-funksjonen slik at noen du stoler på kan se hvor du er. Ikke ta imot drikke fra andre, pass på mengdene og aldri gå full alene.
2. Sørg for at dere passer på hverandre når dere er ute og drikker alkohol. Uhell skjer raskere i fylla.
3. Ta med deg venner på fester, dra aldri alene. Omring deg med folk du føler deg trygg sammen med.
4. Være streng og si nei når noen tilbyr deg noe du ikke vil ha. Bruk propper når det er høy musikk.
5. Vær alltid ærlig med de rundt deg om hvordan du har det. Gjerne spør andre også!
6. Hold deg sammen med gode venner du vet passer på deg i alle situasjoner.

Bendheim er imponert over svarene ungdommen gir:

– Vi ble virkelig overrasket da vi fikk inn svarene fra ungdommene. De er reflekterte og flinke, og kommer med mye gode tips jeg tror mange kan ha nytte av i russetiden.

– Russetiden gir mye moro, men engasjementet viser allikevel at morsomhetene nødvendigvis går på bekostning av tryggheten. Det er vi glade for!

Kinesiske og amerikanske biler best på sikkerhet i 2022

Ingen av bilene som scoret høyest på EuroNCAPs testoversikter i 2022 var produsert av europeiske bilmerker.

Som Motorførerens lesere vil være godt kjent med, består Euro NCAPs poengsystem av en rangering fra null til fem stjerner. For å kunne oppnå fem stjerner må en bil gjøre det godt i fire delkategorier: Beskyttelse for voksne, barn i bilen, for fotgjengere og myke trafikanter, og automatiske assistansesystemer som skal hindre ulykker. Poengene gis etter hvordan bilene klarer seg gjennom en rekke kollisjonstester og tester av de automatiserte assistansesystemene.

Lenge var dårlig score på disse testene en viktig innvending mot kjøp av rimelige, teknisk spennende bilmerker fra Kina, men noe ser ut til å være forandret. Den store oversikten over testresultatene for 2022, viser nemlig at kineserne – og amerikanerne – nå

Kineserne og amerikanerne scorer høyt på EuroNCAPs sikkerhetstester i 2022.

produserer biler som matcher de europeiske modellene på sikkerhet.

Euro NCAP opererer med seks ulike kategorier. Vinnerne i alle kategoriene er rene elbiler. Av alle rene elbiler var det Tesla Model S som alt i alt kom best ut av testene i 2022.

Med unntak av koreanske Hyundai Ioniq 6, som kom best ut i klassen middels store biler, var resten enten kinesiske eller amerikanske biler. For eksempel får modellen Funky Cat fra den kinesiske produsenten Ora (som

ennå ikke finnes på det norske markedet) skryt for å være eksepsjonelt godt utstyrt og med bedre sikkerhetsytelse enn mange mer kjente bilmerker.

Sikkerheten på nye biler generelt ser ut til å være jevnt over god. De fleste bilene som ble testet i fjor, fikk fem av fem stjerner. Blant de som ikke klarte å nå helt opp var det ingen som fikk mindre enn fire stjerner.

KONGSBERG BANDASJE
HELSEARTIKLER
Kirkegata 9 A, 3616 KONGSBERG
Tlf. 32 73 63 75

Optimera AS
Monter Stormarked Forus
Maskinveien 7
4033 STAVANGER
Tlf. 476 03 300

ALGRØY ELEKTRO AS
Tollnes Næringspark, 5357 Fjell All i ei- installasjoner, datanettverk og alarmlogg
Tlf. 56 33 62 40
Lampelubikk Sørfor Senter
Tlf. 56 32 22 20

Polartrans

Nordre gate 10
8622 MO I RANA
Tlf. 977 89 869

HØNSEN
SJÅFØRSKOLE

Vestvollv 30 B
2019 SKEDSMOKORSET
Tlf. Fax. 64 83 62 61

FØRDE VULK
Etablert 1949

Halbrendøyra 9
6800 FØRDE
Tlf. 57 83 08 00

Bilbransjens
Opplæringskontor AS
Midtunheia 22
5224 NESTTUN
Tlf. 905 39 593

Sjekk ✓ Punkt
BILVERKSTED
Bø Bil og Karosseri AS
Rotebergvegen 11
3802 BØ I TELEMARK
Tlf. 35 95 23 30

VIKING
TRANSPORT AS
Tollbugata 1
3187 HORTEN
Tlf. 33 03 07 50

Vi trenger flere som støtter arbeidet for en sikker og rusfri trafikk. Bli med!

Hvert år blir 20 – 30 personer drept i trafikkulykker på grunn av ruspåvirket kjøring, og mange flere blir kvestet for livet.

MA – Rusfri Trafikk arbeider for at **INGEN** skal dø eller bli hardt skadd på grunn av rus i trafikken!

Vi gjennomfører prosjekter og aktiviteter som når mange mennesker, vi driver påvirkningsarbeid mot politikere og andre beslutningstagere både lokalt og nasjonalt. Vi jobber stort og vi jobber smått.

Vi gjør en forskjell! Får vi gjøre den sammen med deg?

Jeg vil bli medlem i MA - Rusfri Trafikk

Fornavn/etternavn:

Gate/vei:

Postnr.:

Poststed:

Fødselsdato:

Mobil:

E-post:

Kryss av for medlemskategori (2023):

- 890,- Ordinært med veihjelp
- 590,- Ordinært
- 690,- Honnør med veihjelp
- 390,- Honnør
- 290,- Familiemedlem
- 190,- Støttemedlem
- Jeg ønsker tilleggsdekning (pris kr 465,-)
- Jeg aksepterer vilkårene for medlemskap**

Sted / dato

Underskrift

Alle medlemmer mottar medlemsbladet «Motorføreren» og har tilgang til våre medlemsfordeler. NB! Støttemedlem mottar medlemsblad, men har ikke tilgang til medlemsfordelene. Du kan også melde deg inn pr epost (ma@marusfritrafikk.no) eller på <https://blimedlem.marusfritrafikk.no/blimedlem/> Sendes til: **MA - Rusfri Trafikk, PB 752 Sentrum, 0106 Oslo**

RUSFRI TRAFIKK